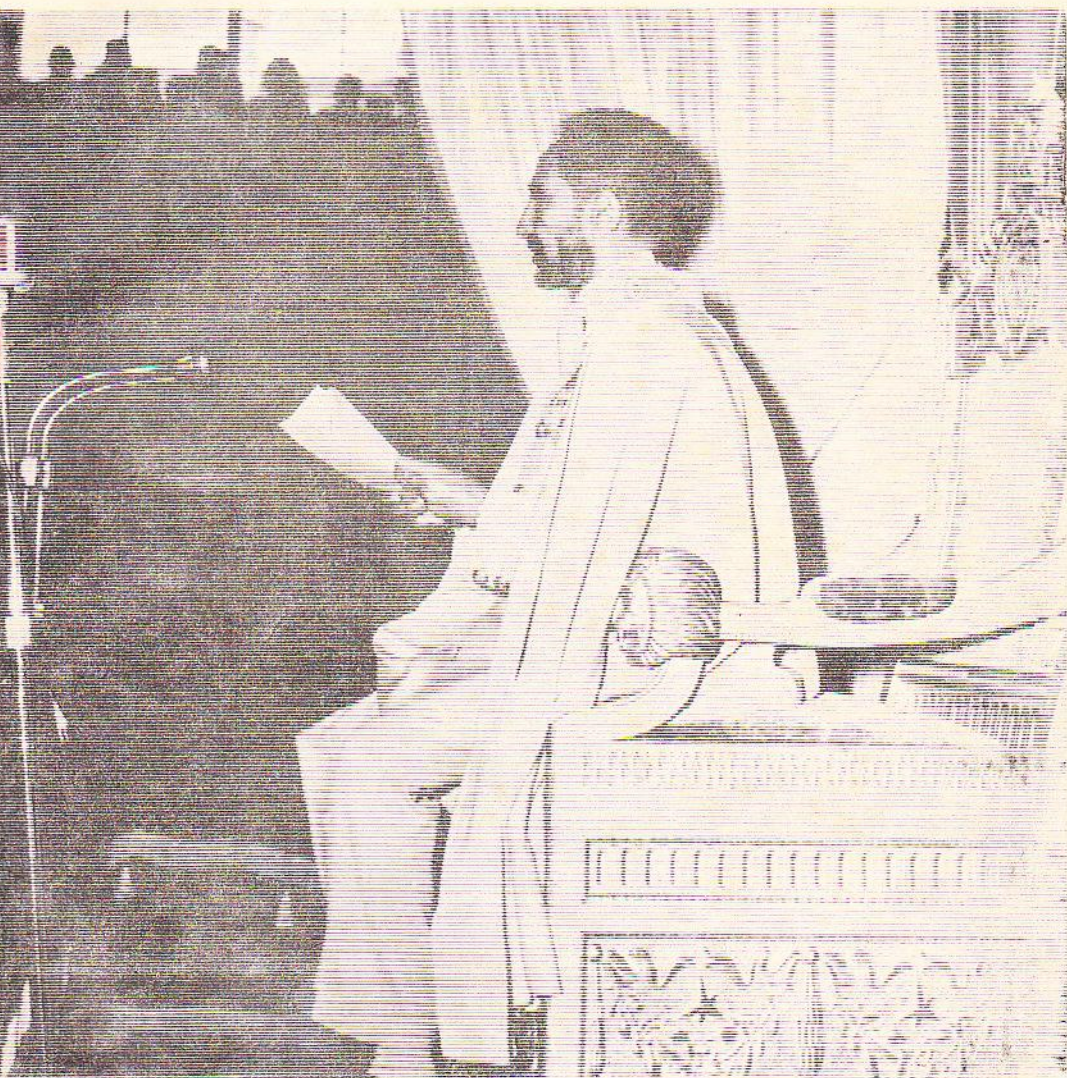

ግርማዊ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ቀዳማዊ ፡ ገይለ ፡ ሥላሴ ።

ፋሚሊያ: አንገላ

መቅደም ፤

ያለ : አገባብ : የተጠራቀመ : የቃል : ስብስብ : ክንፍ : የሌለው : አሞራ : ነው።
 አገባብ : ያለ : ቃልም : ጥይት : የሌለው : ጠባቢዎች : ነው። ስለዚህ : ሰው : ሁሉ :
 አንድ : ቋንቋ : ለማወቅ : ቃላትንና : ሰዎችውን : ይማራል። ቋንቋ : መግባቢያ :
 እንጂ : ሌላ : መግሪያ : ስላልሆነ : ጥናቱም : በዚህ : ዓላማ : መሆን : አለበት።
 ሰዎችውም : የሚያስረዳው : በውስጡ : ያሉትን : ሕጋዊያት : በቃል : እንደ : በቀቀን :
 (ፖሮት) ለማስጠናት : ሳይሆን : ቋንቋው : በተግባር : (በንግግርና : በድርሰት :) ላይ :
 ሲውል : ስሕተት : እንዳይኖረው : መምራትን : ነው። ብዙ : ሰዎች : ሰዎችውና : ብዙ :
 ቃላት : እያወቁ : ዕውቀታቸው : ከተግባር : በመራቁ : ሐሳባቸውን : ለመግለጥ : ይቸገራሉ።
 ይህንኑ : ችግር : ለማስወገድ : ደራሲው : ለብዙ : ዘመን : አያሌ : ቃላት : አስጠንቶ : ሰዎችው : በሰፊው : አስተምሮ : ተማሪዎቹን : ሐሳባቸውን : መግለጥ : እንዲማሩ : ንግግር : አድርጎ : ስለምታውቁትም : ነገር : ጻፉ : እያለ : ሲጠይቅና : ሲያዝዝ :
 ብዙ : መሰናክል : ስላጋጠመውና : ከልጆችም : ውስጥ : በየዓመቱ : ለሁለተኛ : ደረጃ : መልቀቂያ : በማደረገው : ፈተና : ብዙዎች : ስለሚወድቁ : ሁሉንም : ማጥናት : መመራመር : ጀመረ : በጥናቱም : መሠረት : ብዙዎች የሚያደርጓቸው : ዋናዋና ስተቶች ፤

- ሀ) ኦርጋኒት : መልቀቅ ፤
- ለ) ቃላትን : ያለበታቸው : ማስገባት ፤
- ሐ) ሰባራ : ዐረፍተ : ነገርን : ማሻገጥ ድገው ፤
- መ) ያሰቡትን : ጥሎ : ያላሰቡትን : መናገር ፤
- ሠ) ያልሆኑትን : መሆን ፤ የሆኑትን : መዘንጋት ፤
- ረ) ሥርዐተ : ነጥብን : አለመጠበቅ : ሁኔወ : ተግኙ ።

ከዚህ : በኋላ : ለዚህ : በሽታ : ፈውሱ : በአማረኛ : ተጽፎ እንደሆነ : በማለት : ይህን : ነክ : የሆኑ : ብዙ : መጻሕፍት : ቢያነብ : ሁሉም : ቋንቋውን : በማጥናት : የሕዝቡን : አስተሳሰብ : በመከተል : ሳይሆን : የፈረንጁን : መጽሐፍ : ይምሰል : በማለት : ስለተዘጋጁ : አሁን : የተጠቀሱትን : ጉድለቶች : ለማስወገድ : አለመቻላቸውን : ተገንዞቦ : በብዙ : ምርምር : ይህን : መጽሐፍ : ጽፎ ፤ ፩ : ዓመት ካስተማረበት : በኋላ : ያጠኑበት : ተማሪዎች : ሁሉ : ያለምንም : ችግር : የ፪ኛ : ደረጃ : መልቀቂያን : ፈተና : ለ፪ : ተከታታይ : ዓመታት : በደንብ : በማለፋቸው : ርግጠኛውን : ጥበባዊ : መከራ : አካላትና : ውጤቱን : ተረድቶ : አማረኛቸውን : በ፪ኛ : ደረጃ : ለማሻሻል : ለሚፈልጉ : ደራሲ : ለመሆን : ወንተረጅ : ላላቸው : በንግግርና : በጽሑፍ : ሐሳባቸውን : ለመግለጥ : ለሚሹ : ከውጭ : ቋንቋ : ወደ : አማረኛ : ተርጉመው : ቋንቋችንን : ለማዳበር : ለሚፈልጉ : ሁሉ : መርሕ : ይሆን : ዘንድ : በትሕትና : ያቀርባል።

ምስጋና፤

የእጁን ፡ ጽሑፍ ፡ አንበው ፡ ሰራ ፡ ጠቃሚ ፡ አስተያየት ፡ ላቀረቡልን ፡ የሚከተ
ለት ፡ ሊቃውንት ፡ ከልብ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዋጋቸውን ፡ ይክፈላቸው ፡ ከሚል ፡ ምርቃ
ትና ፡ ጸሎት ፡ ጋራ ፡ ልጮቻችንን ፡ (ወሮታ) እንገልጣለን ።

ሀ) ዶክተር ፡ ጌታቸው ፡ ኅይሌ ፡ (በሐረጉ ፡ አከፋፈል ፡) ፤

ለ) ዶክተር ፡ አምሳሉ ፡ አክሊሉ ፡ (በሆሄ ፡ ዘር ፡) ፤

ሐ) አቶ ፡ ይምሴ ፡ ማናህሎት ፡ (ስለመጽሐፉ ፡ አቀራረብ ፡ ጠቅላላ ፡ ሐሳብ) ።

ያላገባብ ፡ የሚነገሩ ፡ የቃላት ፡ ጥርቅም ፡ በሩቅ፡የሚሰማ ፡ የነገዎድጓድ ፡ ድምፅ ፡ ነው ።

ይህ ፡ መጽሐፍ ፡ ከአማርኛ ፡ ሰዋስዋችንና ፡ ከአማርኛ ፡ ግጥምና ፡ ቅኔ ፡ ማስተማሪያ ፡ ጋራ ፡ ተጠርዞ ፡ ቋንቋውን ፡ ለማስተማር ፡ ይረዳሉ ፡ ብለን ፡ ካዘጋጃናቸው ፡ መጽሐፍት ፡ አንዱ ፡ ስለሆነ ፡ ውሳኔውና ፡ ሕጋዊው ፡ ሁሉ ፡ ከላይ ፡ ከጠቀስናቸው ፡ መጽሐፍታችን ፡ ጋራ ፡ ይመሳሰላል ።

የአማርኛ ፡ ግጥምና ፡ ቅኔ ፡ ማስተማሪያ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ታትሟል ። ሰዋስዋችንም ፡ ምንም ፡ በቅርቡ ፡ እንደሚታተም ፡ ሙሉ ፡ ተስፋ ፡ ቢኖረንም ፡ በነገው ፡ ርግጠኛ መሆን ፡ ስለማይቻል ፡ አስቸጋሪ ፡ መስሎ ፡ የታየንን ፡ ባጭሩ ፡ እየተረጉምን ፡ አልፈናል ፤ ስለዚህ ፡ በድርሰት ፡ በኩል ፡ ያለውን ፡ ችግር ፡ ይህ ፡ መጽሐፍ ፡ ብቻውን ፡ ለማስወገድ ፡ ይችላል ። ይህ ፡ መጽሐፍ ፡ ከምዕራብ ፡ ምሥራቅን ፡ ከእንግሊዝ ፡ ቅኔ ፡ ቤትን ፡ ከፈረንሳይ ፡ መጽሐፍ ፡ ቤትን ፡ ስለሚቀርብ ፡ ለቋንቋው ፡ ለዛን ፡ ላነጋገሩ ፡ ውበትን ፡ ለድርሰቱ ፡ ኢትዮጵያዊነትን ፡ ይሰጣል ፡ ተብሎ ፡ ይታመናል ።

የሚያስተምረውም ፡ ፍጹም ፡ ኢትዮጵያዊውን ፡ አስተሳሰብና ፡ አጻጻፍ ፡ እንጂ ፡ ዘመን ፡ አመጣሹን ፡ የባዕድ ፡ ቋንቋ ፡ ቃል ፡ ለቃል ፡ ትርጉም ፡ (ወንበር ፡ ውሰድ ፡ ሰዓት ፡ ገደልሁ ፡ ረኃብተኛ ፡ ነኝን) ስላልሆነ ፡ በውስጡ ፡ ለመልመጃና ፡ ለማስረጃ ፡ የሚጠቀሱት ፡ መጽሐፍት ፡ የባዕድ ፡ ቋንቋ ፡ ተጽዕኖ ፡ ያላበላሻቸው ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

በምን ፡ አለበት ፡ ቋንቋው ፡ ጠፍቶ ፡ ውጥንቅጥ ፡ እንዳይሆን ፡ ከግዕዝ ፡ የመጡ ፡ ቃላት ፡ ብዛትና ፡ የዘር ፡ አጻጻፍ፡በጥንቃቄ ፡ ተጠንቶ ፡ ከታላላቅ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ፡ ተለቅሞ ፡ ተጽፎአልና ፡ በደንብ ፡ ማጥናቱ ፡ የገዛ ፡ ስምን ፡ ጽፎ ፡ ከማፈር ፡ ያድናል ። ሥርዐት ፡ ነጥብን ፡ በደንብ ፡ ማወቅ ፡ ሐሳብን ፡ በቀላሉ ፡ ለመግለጥ ፡ ይረዳል ፤ እነባብብን ፡ ያስተካክላል ።

አጭር ፡ ምክር ፡ በዚህ ፡ መጽሐፍ ፡ ለሚማሩና ፡ ለሚያስተምሩ ።

- ሀ) መጽሐፉን ፡ ከመጀመሪያው ፡ ምዕራፍ ፡ ጀምሮ ፡ ተራውን ፡ ከማዝገም ፡ ይልቅ ፡ ለመምህሩ ፡ በጣም ፡ አስፈላጊ ፡ መስሎ ፡ የታየውን ፡ ማስቀደም ፤
- ለ) አንድ ፡ ምዕራፍ ፡ ከሠሩ ፡ በኋላ ፡ ሁልጊዜም ፡ ከምዕራፍ ፡ ፲፩ ፡ አንድ ፡ ክፍል ፡ መሥራት ።
- ሐ) በጠቅላላም ፡ እንኳ ፡ ባይሆን፡አብዛኛውን፡መልመጃ፡ለመሥራት ፡ መሞከር።
- መ) ዐዋጁን ፡ ለማስረጃና ፡ ለመልመጃ ፡ የተጠቀሱትን ፡ ምንባባት ፡ አፍ ፡ ተልብ ፡ ሁኖ ፡ ማንበብ ፡ ከንባቡም ፡ በኋላ ፡ ወጥነታቸውን ፡ ሳይሆን ፡ አርአያነታቸውን ፡ መከተል ።
- ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተሰጠውን ፡ ምክር ፡ ተከትሎ ፡ በዚህ ፡ መጽሐፍ ፡ የተማረ ፡ ተማሪ ፡ በትምህርት ፡ ቤት ፡ ፈተናውን ፡ ያለምንም ፡ ሥጋት፡ሲያልፍ ፡ ኑሮ ፡ ሰውነቱን ፡ የገዛ ፡ እንደሆነም ፡ ጥሩ ፡ ሃያሲና ፡ ደራሲ ፡ እንደሚሆን ፡ ጥርጥር ፡ የለውም ።

ምዕራፍ		ገጽ
	መቅደም ፡	፩
	መግቢያ ፡	፱
	ሥርዐተ ፡ ትምህርት ፡	፲፩
፩	ጽሑፍ ፤ የጽሕፈት ፡ ቃላት ፡ ሥነ ፡ ጽሑፍ ፡ ጽሕፈት ፡	፲፪—፲፰
፪	ሰዋስው ፤ የሰዋስው ፡ ጸያፍ ፡ እንደ ፡ ግዕዝ ፡ የሚበዙ ፡ ቃላት ፡	፲፱—፳፱
፫	አጋዝ ፡ የተከተለው ፡ ስም ፡ የረቂቅ ፡ ስም ፡ ሙያ ፡ ተሳቢ ፡	፴—፵፯
፬	ዘር ፤ ድርብርብ ፡ ሆሄያት ።	፵፰—፷፮
	ሐረግና ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፤ ሐረግ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡ ቦዛዊ፡ዘንዳዊ፡	
	ዐቢይ ፡ ሐረግ ፡ የሐረግ ፡ አከፋፈል፡ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ የዐረፍተ፡	
	ነገር ፡ ዐይነት ፡ የዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ክፍል ፡ ዘንዳዊ ፡ ዐረፍተ ፡	
	ነገር ፡ ቦዛዊ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ድርብ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ድብ	
	ልቅ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ድርብርብ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ።	
፭	ሥርዐተ ፡ ነጥብ ፡	፷፯—፸፬
፮	ተመሳሳይና፡ተቃራኒ፡ተመሳሳይ፡የግሥተቃራኒ፡የጾታ፡ተቃራኒ ፡	፸፭—፹
፯	ማስተዋል ፡ (ንባብ ፡)	፹፩—፹፬
፰	አርእስት ፡ መስጠት ፡	፹፭—፹፰
፱	ለድርሰት ፡ መዘጋጀት ፤ አርእስት ፡ ወጥነት ፡	፹፱—፺፬
፲	አንቀጽ ፤ የአንቀጽ ፡ አፅማድ ፡ ለውጥ ፡ ኀይለ ፡ ቃል ፡	፺፭—፻፫
፲፩	የድርሰት ፡ መልክ ፤ የድርሰት ፡ ክፍል ፡ የድርሰት ፡ ዐይነት ፡	፻፬—፻፴፱
	መተርክ ፡ የአቀራረብ ፡ ወጥነት ፡ ፈጠራ ፡ ገላጭ፡የገላጭ ፡ ድር	
	ሰት ፡ ዐይነት ፡ አጋናኝ ፡ ገላጭ፡መተርክና፡ ገላጭ ፡ አመዛዛኝ ፡	
	ምሳሌያዊ ፡ ድርሰት ፡ ረቂቅ ፡ ድርሰት ፡	
፲፪	አሕጽሮተ ፡ ጽሑፍ ፡	፻፴፱—፻፵፮
፲፫	ማስፋፋት ፡	፻፵፯—፻፵፰
፲፬	ግጥም ፡ ወደ ፡ ስድ ፡ ንባብ ፡	፻፵፱—፻፶፬
፲፭	ስድ ፡ ንባብ ፡ ወደ ፡ ግጥም ፡	፻፶፭—፻፶፱
፲፮	ደብዳቤ ፤ አድራሻ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ደብዳቤ ፡ የመሥሪያ ፡	፻፷—፻፺፮
	ቤት ፡ የንግድ ፡ ማዘዣ ፡	
፲፯	ትርጉም ።	፻፺፯—፻፺፱
፲፰	ጠቅላላ ፡ መልመጃ ፡	፻፺፱—፻፻፭
፲፱	አጭር ፡ ምክር ፡ ለወጣት ፡ ደራሲ ፡	፻፻፭—፻፻፱

ሥርዐተ ፡ ትምህርት ።

በዚህ ፡ መጽሐፍ ፡ ደራሲው ፡ የሚያስተምርበት ፡ ሥርዐተ ፡ ትምህርት ፡ እንደ
ሚከተለው ፡ ሊሆን ፡ ብዙ ፡ የማስተማር ፡ ልምድ ፡ ያለው ፡ መምህር ፡ ግን ፡ አቋራጭ ፡
መስሎ ፡ በታየው ፡ መንገድ ፡ ሊሄድ ፡ ይችላል ።

ሀ) መጽሐፉ ፡ የተጻፈው ፡ ለ፪ኛ ፡ ደረጃ ፡ ት/ ቤት ፡ ነው ፤ ብሎም ፡ የደብዳቤ ፡
አጻጻፍንና ፡ የድርሰትን ፡ ዐይነት ፡ ለስምንተኛ ፡ ክፍል ፡ በአስተዋፅኦ ፡ መል
ክ ፡ ለማስተማር ፡ ይቻላል ።

ለ) ምዕራፍ ፡ ፩ ፡ ፪ ፡ ፫ ፡ ፬ ፡ (የጽሕፈት ፡ ቃላትና ፡ ጽሕፈት ፡ ሰዋስው ፡ ዘር፡
የደብዳቤ ፡ አጻጻፍ) ፬ኛ ፡ ክፍል ፡ ከብዙ ፡ መልመጃ ፡ ጋራ ፡ ይሰጣሉ ።

ሐ) ምዕራፍ ፡ ፬ ፡ ፭ ፡ ፮ ፡ ፯ ፡ ፰ ፡ (ሐረግና ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ሥርዐተ ፡ ነጥብ ፡
ተመሳሳይና ፡ ተቃራኒ ፡ ማስተዋል ፡ አርእስት ፡ መስጠት) በ፲ኛ ፡ ክፍል ፡
ማለቅ ፡ አለባቸው ።

መ) ምዕራፍ ፡ ፱ ፡ ፲ ፡ ፲፩ ፡ (ለድርሰት ፡ መዘጋጀት ፡ አንቀጽ ፡ የድርሰት ፡
ክፍልና ፡ ዐይነት) ከመልመጃቸው ፡ በ፲፩ኛ ፡ ክፍል ፡ ይከናወናሉ ።

ሠ) የቀሩትን በ፲፪ኛ ፡ ክፍል ፡ ከመስከረም ፡ እስከ ፡ የካቲት ፡ አስተምሮ ፡ በቀ
ረው ፡ ወራት ፡ አስፈላጊ ፡ መስለው ፡ የሚታዩትን ፡ ምዕራፎች ፡ እየከለሱ ፡ ብዙ ፡ መል
መጃ ፡ እያሠሩ ፡ ለመጨረሻው ፡ ፈተና ፡ ማዘጋጀት ፡ ነው ።

1	2	3	16	h	፱	፮		
4	5	6	7	8	h	፲	፮	
9	10	11		h	፲፩	፮		
12	13	14	15	16	17	h	፲፱	፮

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ጽሑፍ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

የጽሕፈት ፡ ቃላት ።

ተማሪና ፡ መምህር ፡ በድርሰት ፡ ትምህርት ፡ ጊዜ ፡ ይህን ፡ ነው ፡ ያንን ፡ ነው ፡ እያሉ ፡ ከመጠቋቁም ፡ እንዲድኑ ፡ በቁም ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ የነበሩትን ፡ የጽሕፈት ፡ መሣሪያ ፡ ሳይሆን ፡ ቃላቱን ፡ ከዚህ ፡ ቀጥለን ፡ እንጽፋለን ።

መጽሐፍ ፤ ብዙ ፡ ጥራዝ ፡ አንድነት ፡ ተሰብስቦ ፡ ተጠርዞ ፡ በገበታ ፡ ወይንም ፡ በገበር ፡ ተጠቅሎ ፡ ላንባቢ ፡ ሲቀርብ ፡ መጽሐፍ ፡ ይባላል ።

ገበታ ፤ ብዙ ፡ ትርጉም ፡ አለው ፤ ዋልታ ፡ ዋዲያት ፡ ማዕድ ፡ የዕንጨት ፡ ቀለምሻሻ ፡ ሰዴቃ ፡ በመጽሐፍ ፡ ጐንና ፡ ጐን ፡ የሚገኝ ፡ ሥሥ ፡ ሳንቃ ፡ እኛ ፡ ግን ፡ ከዚህ የምንሠራበት ፡ በመጨረሻው ፡ ትርጉም ፡ ነው ። ውሳኔ ፤ ከመጽሐፍ ፡ ጐንና ፡ ጐን ፡ የሚገኘው ፡ ከዕንጨት ፡ የተጠረበ ፡ ወይንም ፡ ከወፍራም ፡ ክርታስ ፡ የተሠራ ፡ ሲሆን ፡ ገበታ ፡ ይባላል ።

ገበር ፤ ገብረ ፡ ሠራ ፡ ካለው ፡ ግሥ ፡ የመጣ ፡ ዘመድ ፡ ዘር ፡ ስለሆነ ፡ ደጋፊ ፡ ቻይ ፡ አንድ ፡ ዐይነት ፡ ሙያን ፡ መላልሶ ፡ ከመሥራቱ ፡ የተነሣ ፡ ሙሉ ፡ ልምድ ፡ ያለው ፡ ዐዋቂ ፡ ሰው ፡ ማለት ፡ ነው ። ይህን ፡ ሥራ ፡ ታውቀዋለህ ፡—እንዴታ ! ለዚህማ ! ገበሩ ፡ አይደለሁ ፡ ይባላል ። በመጽሐፍ ፡ ግን ፡ የሚሠራበት ፡ ቻይ ፡ ደጋፊ ፡ በሚለው ፡ ትርጉም ፡ ነው ። ውሳኔ ፤ ከገበታው ፡ ለጥቆ ፡ በመጽሐፍ ፡ ዳርና ፡ ዳር ፡ ለመሸፈኛ ፡ ተብሎ ፡ ሳይጸፍበት ፡ የሚቀረው ፡ ወረቀት፡ወይንም ፡ ብራና ፡ ገበር ፡ ነው ። ገበታ፡የሌለው ፡ መጽሐፍ ፡ ሲሆንም ፡ በዳር ፡ የሚገኘው ፡ መሸፈኛ ፡ ገበር ፡ ይባላል ።

ድጉስ ፤ ደጐስ ፡ ካለው ፡ የመጣ ፡ እንዳነባበቡ ፡ ዘመድ ፡ ዘርና ፡ ሳድስ ፡ ቅጽል፡ለመሆን ፡ የሚችል ፡ ቃል ፡ ነው ። ባለ ፡ ሁለት ፡ ቀለም ፡ ሁኖ ፡ መካከሉ ፡ ጠብቆ ፡ የተነበበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተደጐስ ፡ መጽሐፍ ፡ ማለት ፡ ሲሆን ፡ አንድ ፡ ቀለም፡ሁኖ ፡ ሲነበብ ፡ ደግሞ ፡ የመጽሐፍን ፡ የጥራዝ ፡ ዐይነት ፡ ያሳያል ። ውሳኔ ፤ ገበታው ፡ የባሕር ፡ ዐረብ ፡ ለብሶ ፡ ሐረግ ፡ ሲሳብበት ፡ ድጉስ ፡ ይባላል ።

ልባስ ፤ መጽሐፍ ፡ እንዳይቁሸሸ ፡ የሚደረግለት ፡ መከላከያ ፡ ሱቲ ፡ ግምጃ ፡ ልባስ ፡ ወይንም ፡ ሽፋን ፡ ይባላል ።

ቅጽ ፤ ቀጽዐ ፡ ቀጽ ፡ ቈረጠ ፡ ለካ ፡ ከሚለው ፡ ግሥ ፡ የመጣ ፡ ቃል ፡ ነው ። የመጽሐፍን ፡ ማነስና ፡ መተለቅ ፡ የሚያሳየው ፡ መጠን ፡ ቅጽ ፡ ይባላል ። ስለዚህም ፡ እንደ ፡ ስንክሳር ፡ ያለ ፡ በ፪ ፡ በ፫ ፡ ቅጽ ፡ የሚጻፍ ፡ ትልቅ ፡ መጽሐፍ ፡ በተከታታይ ፡ ቅጽ ፡ ተጻፈ ፡ ይባላል ።

ርጉብ ፤ ርገብ፡ተራብ ፡ ካለው ፡ ግሥ ፡ የመጣ ፡ ሳድስ ፡ ቅጽል ፡ ነው ። የሚያሳየውም ፡
አንድ ፡ ነገር ፡ ወርዱ ፡ ሰፍቶ ፡ ቁመቱ ፡ ረዝሞ ፡ ጎድኑ ፡ መጣጣቱን ፡ ነው ።
ውሳኔ፤ የመጽሐፉ ፡ ቅጽ ፡ ተልቆ ፡ ጥራዙ፡አንሶ፡አንድ፡መጽሐፍት፡ሲሆን፡ርጉብ ፡
ይባላል ። ይኸውም ፡ ስልግብ ፡ ስልጋባ ፡ ሥሥ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ጥጉብ ፤ ጸግብ ፡ ጠገብ ፡ ካለው ፡ የመጣ ፡ ሳድስ ፡ ቅጽል ፡ ሲሆን ፤ የሚያሳየውም ፡ መወ
ፈርንና ፡ መግጠርን ፡ ነው ። ቅጹ ፡ አንሶ ፡ ጥራዙና ፡ ገጹ ፡ በዝቶ ፡ መጽሐፉ ፡
ሲከሰቱር ፡ ጥጉብ ፡ ይባላል ።

ብራና ፤ ከቆዳ ፡ የተፋቀ ፡ ለመጸፊያ ፡ የሚያገለግል ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ ብራና ፡ ነው።ባንድ ፡
ቅጽ ፡ የታጠፈ ፡ ፬ ፡ ገጽ ፡ ያለው ፡ ብራናም ፡ ሆነ ፡ ወረቀት ፡ አንድ ፡ ብራና ፡
ይባላል ።

ሉህ ፤ ሎህ ፡ ጸፈ ፡ ካለው ፡ የመጣ ፡ ዘር ፡ ስለሆነ ፡ ሉህ ፡ ወይም ፡ ለውህ ፡ መጸፊያ ፡
ማለት ፡ ነው ። ከብራና ፡ ጋራ ፡ የሚለያዩ ፡ የቆዳና ፡ የወረቀት ፡ በሆንሽ ፡ ነው ፡
እንጂ ፡ ተመሳሳይ ፡ ናቸው ። ውሳኔ ፤ ባንድ ፡ ቅጽ ፡ መጠን፡የታጠፈ ፡ ፪፡ቅጠል፡
፬ ፡ ገጽ ፡ ያለው ፡ ወረቀት ፡ ሉህ ፡ ይባላል ።

ክንፍ ፤ ወይም ፡ ቅጠል ፤ የሉህ ፡ ግማሽ ፡ ክንፍ ፡ ወይም ፡ ቅጠል ፡ ይባላል ።
ገጽ ፤ ገጸው ፡ ለየ ፡ ካለው፡የመጣ፡ዘር፡ስለሆነ፡ገጽ ፡ መለያ ፡ ፊት፡ማለት፡ነው ።
ውሳኔ ፤ የክንፍ ፡ አንዱ ፡ ፊት ፡ ገጽ ፡ ነው ።

ዐምድ ፤ ገጽ ፡ ከላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ ከ፪ ፡ ከ፫ ፡ ወዘተ ፡ ። ሲከፋፈል፡ዐምድ፡ ይባላል።መጽ
ሐፍ ፡ እንደ ፡ ቅጹ ፡ መጠን ፡ ፪ ፡ ፫ ፡ ዐምድ ፡ ሊኖረው ፡ ይችላል ፤ ጋዜጣ ፡ ግን ፡
ከ፬—፰ ፡ ያለው ፡ ይገኛል ።

ጥራዝ ፤ ጠረዝ ፡ ሰብስቦ ፡ አሰረ ፡ ከሚለው ፡ ግሥ ፡ የመጣ ፡ ዘር ፡ ነው ። አራት ፡ ወይ
ንም ፡ አምስት ፡ ብራና ፡ ሎህ ፡ በቅጽ ፡ ተቀጽቶ ፡ በሲር ፡ ተያይዞ ፡ ሲቀመጥ
ጥራዝ ፡ ይባላል ። ጥራዝ ፡ የሚሆነው፡የብራናው ፡ ቍጥር ፡ ብዛት ፡ በጸሓፊው ፡
ሐሳብ ፡ ይወሰናል ።

በማኅተም ፡ ቤት ፡ ግን ፡ አብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ አራት ፡ አራት፡ሉህ ፡ ነው ። ከ፮ ፡
እስከ ፡ ፴፡የሚሆን፡ጥራዝ ፡ አንድነት፡ተሰብስቦ፡ሲጠረዝ ፡ መጽሐፍ ፡ ይባላል ።
ጠርዝ ፤ በመጽሐፉ ፡ መክፈቻ ፡ በኅላፍና ፡ በግልየት ፡ በኩል ፡ የሚገኘው ፡ ዳርቻ ፡
ጠርዝ ፡ ይባላል ።

ደንደስ ፤ በመጠረዣ ፡ በኩል ፡ ያለው ፡ የመጽሐፉ ፡ ጀርባ ፡ ደንደስ ፡ ይባላል ። ጠርዝና፡
ደንደስ ፡ እርስ ፡ በርሳቸው ፡ ተቃራኒዎች ፡ ናቸው ።

ክፈፍ ፤ ጠርዝንና ፡ ደንደስን ፡ ትቶ ፡ የመጽሐፉ ፡ ላይኛውና ፡ ታችኛው ፡ ጫፍ ፡ ነው ።

ከቅርብ ፡ ጊዜ ፡ ወዲህ ፡ ጠርዝንም ፡ በክፈፍ ፡ ~~ውስጥ~~ ፡ አግብተው፡የመጽሐፉ ፡
ሦስት ፡ አራተኛ ፡ ዙሪያ ፡ ነው ፡ የሚሉ ፡ አሉ ። በዚህም ፡ ይሠራበታል ።

ቅፋፍ ፤ ቅጹ ፡ አንጉል ፡ ሲሆን ፡ እየተቈረጠ ፡ የሚወድቀው ፡ ብራናና ፡ ወረቀት ፡ ነው።
የመጣውም ፡ ቀፈፈ ፡ ትርፉን ፡ እየቁረጠ ፡ ጣለ ፡ ከሚለው ፡ ግሥ ፡ ነው ።

እፋፍ ፤ አፈፈ ፡ የመጽሐፍን ፡ ጠርዝና ፡ ክፈፍ ፡ አስተካከለ ፡ ማለት ፡ ነው ። ውሳኔ ፤
እፋፍ ፡ መጽሐፉ ፡ ከተጠረዘ ፡ በኋላ ፡ ክፈፉ ፡ ሲስተካከል ፡ ዙሪያውን ፡ እየታ
ፈፈ ፡ የሚወድቅ ፡ ፍቅፋቂ ፡ መሳይ ፡ ብጭቅጫቂ ፡ ወረቀትና ፡ ብራና ፡ ነው ።

ከተት ፤ የገበታ ፡ ዳርና ፡ ዳር ፡ በቆዳ ፡ ተሸፍኖ ፡ ሲጠረዝ ፡ ከተት ፡ ይባላል ። ግሡም ፡
ከተት ፡ ነው ።

ቶታን ፤ ድጉስን ፡ ወይም ፡ ከተትን ፡ ለማያያዝ ፡ በአርእስትና ፡ በኅዳግ ፡ በኩል ፡ ለጥ
ራዙ ፡ መጥለፊያ ፡ የሚመላለሰው ፡ ዝምዝም ፡ ቶታን ፡ ይባላል ። ግሡም ፡
ቶታን ፡ ነው ።

ሲር ፤ ጅማት ፡ ፈትል ፡ ክር ፤ ቶታንንና ፡ ጥራዝን ፡ የሚያጣልፈው ፡ እንዳይነቱ ፡ ሲር፡
ጅማት ፡ ፈትል ፡ ክር ፡ ይባላል ።

አርእስት ፤ ርእስ = ራስ ፡ (አለቃ ፡) የሚለው ፡ ቃል ፡ ብዙ ፡ ነው ። ቅርፁ ፡ ብዙ ፡ ሳለ ፡
በተለምዶ ፡ የነጠላ ፡ ትርጉም ፡ ይዞ ፡ ይነገራል ። ስለዚህ ፡ ራስና ፡ በራስን ፡
በኩል ፡ የሚገኝ ፡ ለማለት ፡ ከመጽሐፉ ፡ በስተላይ ፡ የሚገኘው ፡ ባዶ ፡ ቦታ ፡
አርእስት ፡ ይባላል ።

ኅዳግ ፤ ኅደገ = ቀጸ ፡ ተወ ፡ ከሚለው ፡ ግሥ ፡ የመጣ ፡ ዘር ፡ ነው ። ፍቺውም ፡ የተተወ ፡
ማለት ፡ ነው ። ውሳኔ ፤ ከመጽሐፉ ፡ በስተግርጌ ፡ ለእጅ ፡ መዋያ ፡ የሚተወው ፡
ባዶ ፡ ቦታ ፡ ኅዳግ ፡ ይባላል ።

ኅላፍ ፤ ኅለፈ = አለፈ ፡ ካለው ፡ ግሥ ፡ የመጣ ፡ ስለሆነ፡ትርጉሙ፡የተተወ ፡ ማለት፡ነው ።
ውሳኔ ፤ ከመጽሐፉ ፡ በስተግራ ፡ በኩል ፡ ከላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ የሚወርደው ፡
ያልተጸፈበት ፡ ባዶ ፡ ቦታ ፡ ኅላፍ ፡ ይባላል ።

ግልየት ፤ ገለየ = ገለበጠ ፡ የሚለው ፡ ግሥ ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ነው ። ቃል ፡ ለቃል ፡ ሲተረጎሙ
ምም ፡ አገለባበጥ ፡ ግልበጣ ፡ ማለት ፡ ነው ። ውሳኔ ፤ ከመጽሐፉ ፡ በስተቀኝ ፡
በመገልበጫው ፡ በኩል ፡ ከላይ ፡ ወደ ፡ ታች፡የሚወርደው ፡ ባዶው ፡ ወረቀት ፡
ግልየት ፡ ይባላል ።

ሐውልት ፤ በዐምድና ፡ በዐምዱ ፡ መካከል ፡ የቆመው ፡ ክፍት ፡ ቦታ ፡ ሐውልት ፡ ነው ።
ምስማክ ፤ ሰመክ ፡ ተጠጋ ፡ አስጠጋ ፡ የሚለው ፡ ግሥ ፡ ባዕድ ፡ ዘር ፡ ነው ። ፍቺውም

መጠጊያ ፡ ጥግ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ውሳኔ ፤ በስተመጨረሻው ፡ በኩል ፡ ያለው ፡ ያልተጻፈበት ፡ ግራና ፡ ቀኙ ፡ ባዶ ፡ ቦታ ፡ ምስማክ ፡ ይባላል ፡ አንዱን ፡ ከሌላው ፡ ለመለየትም ፡ ሲፈለግ ፡ የግራው ፡ ጎላፍ ፡ ምስማክ ፡ የቀኙ ፡ ግልየት ፡ ምስማክ ፡ ይባላሉ ፡

ሢራክ ፤ ሢረክ ፡ ተጠበበ ፡ በለኸት ፡ አሠመረ ፡ ካለው ፡ ግሥ፡የመጣ ፡ በመሆኑ ፡ ፍቺው ፡ ብልኅት ፡ ስልት ፡ ዘዴ ፡ ጥበብ ፡ ማለት ፡ ነው ፡

ውሳኔ ፤ የሆነው ፡ እግር ፡ የሚቆምበት ፡ መሳፈቻው ፡ የሚሄድበት ፡ በብራና ፡ መንገድ ፡ በወረቀት ፡ ግን ፡ ጥቅር ፡ ገመድና ፡ ማተብ ፡ መስሎ ፡ በሉህ ፡ ዳር ፡ እስከ ፡ ዳር ፡ አግድም ፡ ተዘርግቶ ፡ የሚታየው ፡ ንድፍ ፡ ሢራክ ፡ ይባላል ፡

መሥመር ፤ ሠምረ = ወደደ፡ ፈቀደ ፤ አሥመረ፡ አገለገለ ፡ አስደሰተ ፡ ከሚለው ፡ የግሥ ቤተ ፡ ሰብ ፡ የመጣ ፡ ነው ፡ ፍቺውም ፡ የሚያስደስት ፡ መገልገያ ፡ ንድፍ፡ማለት ነው ፡ ውሳኔ ፤ ከሲራክና ፡ ከፍኖት ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ ቀለሙ ፡ የሚወድቅበት ፡ ክፍት ፡ ቦታ ፡ መሥመር ፡ ይባላል ፡

ፍኖት ፤ በግዕዝ ፡ መንገድ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ውሳኔ ፤ በመሥመርና ፡ በሢራክ ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ ጥርጊያ ፡ መንገድ ፡ መሳይ ፡ ክፍት ፡ ቦታ ፡ ፍኖት ፡ ይባላል ፡ ጥኅት ፤ በግዕዝ፡ በር ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ውሳኔ ፤ በሆሄና ፡ ሆሄ ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ ክፍት ፡ ቦታ ፡ ጥኅት ፡ ይባላል ፡ ምሊማ፡ መጣ ፡ በላና ፡ በማ ፡ በመና ፡ በጣ ፡ መካከል ፡ ያሉት ፡ ባዶ ፡ ቦታዎች ፡ ጥኅት ፡ ናቸው ፡

ሕፅን ፤ ሐፀነ ፡ አሳደገ ፡ ከሚለው ፡ ግሥ ፡ የመጣ ፡ ዘር ፡ እንደ ፡ መሆኑ ፡ መጠን ፡ ፍቺውም ፡ ብብት ፡ ጉያ ፡ ጉንፍ ፡ መታቀፊያ ፡ አጠገብ ፡ ጥግ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ውሳኔ ፤ ባንድ ፡ ሆሄ ፡ ጉያ ፡ መካከል፡የሚገኘው ፡ ክፍት ፡ ቦታ፡ሕፅን፡ይባላል ፡ ምሐ ፡ ጠ ፡ ሀ ፡ በ ፡ ሠ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጠቀሱት ፡ ሆሄያት ፡ መካከል ፡ የሚገኘው ፡ ክፍት ፡ ክፍት ፡ ጉያ ፡ ሕፅን ፡ ይባላል ፡

ማሕፀን ፤ የሐፀነ ፡ ባዕድ ፡ ዘር ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ፍቺው ፡ ከሕፅን ፡ አይራራቅም ፡ በአካልም ፡ በኩል ፡ ትርጉሙ ፡ በቁም ፡ ቀሪ ፡ ነው ፡ ውሳኔ ፤ ካንድ ፡ ሆሄ ፡ ጉያ ፡ ውስጥ ፡ መውጫ ፡ የሌለው ፡ ክፍት፡ቦታ ፡ ማሕፀን ፡ ይባላል፡ም ፡ መ፡ወ፡ዐ፡የ፡ቀ፡ወዘተ ፡

ቅጣር ፤ በቁም ፡ ጽሕፈት ፡ ለጥሩ ፡ ጽሕፈት ፡ ጌጥ ፡ እንዲሆንለት ፡ በራስ ፡ በእግሩ ፡ በክንፉ ፡ የሚጨመርለት ፡ ዘሃ ፡ የመሰለ ፡ ጭረት ፡ ቅጣር ፡ ይባላል ፡

ሠንጠረዥ ፤ በዘለንጋና ፡ በዘረን ፡ እየከፈለ ፡ ረዥም ፡ ሥራን ፡ የሚያሳይ ፡ ሰሌዳ ፡ ሠንጠረዥ ፡ ይባላል ፡ ይህንም ፡ በሠንጠረዥ ፡ መጫወቻ ፡ ይመለከታል ፡

ዘለንጋ ፤ በሠንጠረዥ ፡ ላይ ፡ አግድም ፡ የሚሄደው ፡ መሥመር ፡ ዘለንጋ ፡ ይባላል ፡

ዘረን ፤ በወንጠረዥ ፡ ላይ ፡ ቀጥሎ ፡ ቀጥሎ ፡ የሚወርደው ፡ መሥመር ፡ ዘረን ፡
ይባላል ።

እልባት ፤ አለበ ፡ ምልክት ፡ አደረገ፡ከሚለው፡ግሥ ፡ የመጣ ፡ ዘር ፡ ነው ። ትርጉሙም ፡
ምልክት ፡ ማለት ፡ ነው ። ውሳኔ ፤ አንባቢ ፡ ሁሉ ፡ ሲያነብ ፡ ቈይቶ ፡ የደረሰበት ፡
እንዳይጠፋው ፡ የሚያደርገው ፡ ምልክት ፡ ፈትል ፡ ክር ፡ ወረቀት ፡ ሲር ፡ ወዘተ ፡
እልባት ፡ ይባላል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

የሥነ ፡ ጽሑፍ ፡ ቃላት ።

የሥነ ፡ ጽሑፍን ፡ ቃላትም ፡ ተማሪው ፡ በድርሰት ፡ ውስጥ ፡ ሲያጋጥሙት ፡ ግር
እንዳይለው ፡ ከዚህ ፡ ቀጥለን ፡ እንገልጣለን ።

አርእስት ፤ (ሀ) የመጽሐፍ ፡ ስም ፡ አርእስት ፡ ይባላል፤ የዚህ ፡ መጽሐፍ ፡ አርእስት ፡ የድር
ሰት ፡ አብነት ፡ ነው ፤ (ለ) በድርሰታችን ፡ ውስጥ ፡ ልንገልጠው የምንፈልገው ፡
ዋና ፡ ሐሳብም ፡ አርእስት ፡ ይባላል ።

አገላማሽ ፤ ከገበታው ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ መቅድሙ ፡ ድረስ ፡ የሚጻፈው ፡ ትርኪ
ምርኪና ፡ ግሥንግሥ ፡ አገላማሽ ፡ ይባላል ።

መቅድም ፤ ቀደመ ፡ ካለው ፡ ግሥ ፡ የመጣ ፡ ባዕድ ፡ ዘር ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ፍቺው ፡ ቀዳሚ ፡
በፊት ፡ ደራሽ፡ማለት ፡ ነው ። ውሳኔ ፤ መጽሐፉ ፡ የተጻፈበትን ፡ ዋና ፡ ዓላማና ፡
ምክንያት ፡ ባጭሩ ፡ የሚያስረዳው ፡ ክፍል ፡ መቅድም ፡ ይባላል ። ለሁሉም ፡
የጻፍናቸውን ፡ መጻሕፍት ፡ ደኅና ፡ አድርጎ ፡ ይመለከቷል ።

መግቢያ ፤ ደራሲው ፡ በመጽሐፉ ፡ ውስጥ ፡ አስቸጋሪና ፡ አዲስ ፡ ነገር ፡ መስለው ፡ የሚታ
የውን ፡ ሁሉ ፡ ባጭሩ ፡ የሚገልጥበት ፡ ክፍል ፡ መግቢያ ፡ ይባላል ።

እናት ፤ ይህ ፡ ቃል ፡ ብዙ ፡ ትርጉም ፡ አለው ፡ አንስታይ ፡ ወላጅ ፡ ዋና ፡ ምንጭ ፡ የነገር ፡
ጀማሪ ። ከዚህም ፡ ዋነኛው ፡ ክፍል ፡ ለማለት ፡ መቅድም ፡ መግቢያ ፡ ማውጫ ፡
በግራና ፡ በቀኝ ፡ ተነሥቶለት ፡ ከመካከል ፡ የሚቀረው ፡ እናት ፡ ወይም እናቱ ፡
ይባላል ። ዋናው ፡ ማለት ፡ ነው ። በሌላም ፡ አነጋገር ፡ ሐተታ ፡ ነው ።

መግለጫ ፤ ለእያንዳንዱምዕራፍ ፡ ለመግቢያ የሚሰጠው ፡ ሐተታ ፡ መግለጫ ይባላል ።
ምዕራፍ ፡ አዕረፈ ፡ = ዐረፈ ፡ ከሚለው ፡ የመጣ ፡ ዘር ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ማረፊያ ፡ መናሽሪያ ፡
ማለት ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ መጽሐፉን ፡ በእየማረፊያው ፡ የምንከፍልበት ፡ ዕርከን ፡
ምዕራፍ ፡ ይባላል ።

ክፍል ፤ ምዕራፍ ፡ በክፍል ፡ ይከፈላል ፡ ፍቺውም ፡ ክፍያ ፡ መክፈያ ፡ ማለት ፡ ነው ።
አንቀጽ ፤ ይህ ፡ ቃል ፡ ባለ ፡ ብዙ ፡ ትርጉም ፡ ነው ፤ በር ፡ ጣጣ ፡ ተረፈ ፡ መሥዋዕት ፡

ማሠሪያ ፡ ግሥ ፡ ዐቢይ ፡ ምዕራፍ ፡ ንኡስ ፡ ምዕራፍ ፡ ንኡስ ፡ ክፍል ። ይህ ፡ ሁሉ ፡ ትርጓሜ ፡ ስሚን ፡ ስለሚያደናግር ፡ በመጨረሻው ፡ ፍቺ ፡ ብቻ ፡ በዚህ ፡ መጽሐፍ ፡ እንሠራለን ። ውሳኔ ፤ እንደ ፡ ስንሰለት ፡ ተያይዘው ፡ ስላንድሐሳብ ፡ የሚያስረዱ ፡ ዐረፋት ፡ ነገር ፡ ተጀምረው ፡ ሲፈጸሙ ፡ አንድ ፡ አንቀጽ ፡ ይባላል። ይህ ፡ ውሳኔም ፡ የረቀቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባንቀጽ ፡ አጻጻፍ ፡ ይረዷል። ይኸውም ፡ ለእንግሊዝኛው ፡ ቃል ፡ paragraph ተወዳዳሪ ፡ መሆኑ ፡ ነው ። ሁለተኛም ፡ በሕግ ፡ ምዕራፍ ፡ ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ማለት ፡ ይሆናል ። አስረጅ፤ አንቀጽ ፡ በእንተ ፡ ነገሥት = ስለ ፡ ነገሥት ፡ አንቀጽ ፤ ሦስተኛም ፡ article ለሚለው ፡ የፈረንጅ ፡ ቃል ፡ ተወዳዳሪ ፡ ነው ።

ኅይለ ፡ ቃል ፤ በአንድ ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ ዋናው ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ኅይለ፡ቃል ፡ ይባላል ። ይህንም ፡ ስለ ፡ አንቀጽ ፡ በተጻፈው ፡ በጂኛው ፡ ምዕራፍ ፡ በሰፊው ፡ ይመለከታል ።

መልመጃ ፡ ፩ ።

ሀ) በዚህ ፡ ወይንም ፡ በሌላ ፡ መጽሐፍ ፡ አርእስት ፡ ኅዳግ ፡ ግልየት ፡ ምስማክ ፡ እየለየህ ፡ አሳይ ።

ለ) የሚከተሉትን ፡ ቃላት ፡ አብራራ ፤ ርኹብ ፡ ሉህ ፡ ዐምድ ፡ ጥራዝ ፡ ደንደስ ።

ሐ) የሚከተሉትን ፡ በዐረፍተ፡ነገር ፡ አግባ ፡ አጉላማሽ ፡ አንቀጽ ፡ ገበር ፡ ቅጽ ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ጽሕፈት ።

ድርሰት ፡ ሐሳብን ፡ ለመሰለ ፡ የሚተላለፍበት ፡ የጽሑፍ ፡ መሰላል ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ አንባቢው ፡ እንዳይቸገር ፡ ቁም ፡ ጽሕፈትም ፡ ባይሆን ፡ የሰነፍ ፡ ቁሎ ፡ መስሎ ፡ ያለ ፡ ቸግር ፡ የሚነበብ ፡ መሆን ፡ አለበት ። ጽሕፈቱ ፡ የተበላሸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያንባቢን ፡ ዐይን ፡ ስለሚያስለቅስ ፡ ሳይነበብ ፡ ይቀራል ። ይልቁንም ፡ ይህ ፡ ጉድለት ፡ በፈተና ፡ ጊዜ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥሩ ፡ ሐሳብ ፡ የያዘው ፡ ድርሰት ፡ በጽሕፈቱ ፡ ምክንያት ፡ ሊሠረዝ ፡ ይችላል ።

ብዙ ፡ ጊዜ ፡ በእየፈተናው ፡ ጽሕፈት ፡ ዋጋ ፡ አለው ፡ ይባላል ። ይኸውም ፡ እንደ ፡ ፈታኝ ፡ አስተያየት ፡ በመቶ ፡ አምስት ፡ እስከ ፡ ዐሥር ፡ ነው ። ከዚህም ፡ በላይ ፡ አራሚው ፡ ቅናሽ ፡ ቍጥር ፡ ሢሶ ፡ ሩብ ፡ አምሾ ፡ በመጣበት ፡ ቍጥር ፡ ጽሕፈቱ ፡ ሲያምር ፡ እንደ ፡ ጉርሻ ፡ አድርጎ ፡ ሲሞላ ፡ ሲበላሸም ፡ እንደ ፡ ቅጣት ፡ ሲያገድል ፡ ብዙ ፡ ቍጥር ፡ ሊገኝም ፡ ሊቀርም ፡ ይችላል ። ስለዚህ ፡ የሚከተሉትን ፡ ሕግጋት ፡ መከተል ፡ በጣም ፡ ይረዳል ፤

ሀ) እኔ ፡ ልወረደው ፡ እንጂ ፡ ምን ፡ ቸገረኝ ፡ የለፋ ፡ ቢለፋበት ፡ እያሉ ፡ እንደ ፡ ፈረንጅ ፡ አያይዞ ፡ አለመጻፍ ፡

ለ) ጽሑፉ ፡ አርእስት ፡ ኅዳግ ፡ ኅላፍ ፡ ግልየት ፡ እንዲኖረው ፡ ማድረግ ፤

ሐ) ሆሂያትን ፡ የሚለዩት ፡ ሕፅን ፡ ማሕፀን ፡ ፍኖት ፡ ጥኅት ፡ እንዳይጠፉ ፡ በደንብ ፡ ጠንቅቆ ፡ መጻፍ ፡

21

ም ዕ ራ ፍ ፡ ፪ ።

ሰ ዋ ስ ው ።

የሰዋስው ፡ ትምህርት ፡ የሚሰጠው ፡ ማንኛቸውም ፡ ሰው ፡ ሲጽፍና ፡ ሲናገር ፡ እንዳይሳሳት ፡ እንጂ ፡ በውስጡ ፡ ያለውን ፡ ውሳኔና ፡ ሕጋጌ ፡ በቃል ፡ አጥንቶ ፡ ፈተና ፡ እንዲያልፍ ፡ አይደለም ። በሌላም ፡ ቃል ፡ የሰዋስው ፡ ዓላማ ፡ በንግግርና ፡ በጽሑፍ ፡ ያገባብ ፡ ስሕተት ፡ እንዳይገጥመን ፡ ነው ። ድርሰት ፡ የምንጽፍ ፡ በአማርኛ ፡ ቋንቋ ፡ እንደሆነ ፡ ራሱን ፡ በገዛ ፡ ሰዋስው ፡ አጥንተን ፡ ካልጻፍነው ፡ እንግሊዝኛን ፡ ወይም ፡ ፈረንሳይኛን ፡ ተምረን ፡ ያንኑ ፡ ተርጉመን ፡ ብንጽፍ ፡ ከስሕተት ፡ አንድንም ። ባንድ ፡ ቋንቋ ፡ ያለ ፡ ሐሳብ ፡ ወደ ፡ ሌላው ፡ ተተርጉሞ ፡ ይበባል ፡ ይጠናል ፡ እንጂ ፡ ሰዋስውና ፡ ዘዬው ፡ ወደ ፡ ባዕድ ፡ ልሳን ፡ ተመልሶ ፡ ከማጥፋት ፡ በቀር ፡ የሚሰጠው፡ጥቅም፡የለም።

ስለዚህ ፡ ለማዳ ፡ ተማሪዎች ፡ የድርሰት ፡ መልመጃ ፡ በጻፉ ፡ ቍጥር ፡ የሚያደርጉትን ፡ ስሕተት ፡ አጥንተን ፡ ለዚህ ፡ ማስወገጃ ፡ የሚከተሉትን ፡ እንጽፋለን ።

ክ ፍ ል ፡ ፩ ።

የሰዋስው ፡ ጸያፍ ።

ጸታ ፡ መደብ ፡ ቍጥር ፡ ሙያ ፡ አፈ ፡ ጸያፍ ፡ እነዚህን ፡ አለመጠበቅ ፡ በድርሰት ፡ ታላቅ ፡ ነውር ፡ ነው ። በቅኔም ፡ ቤት ፡ ሴትና ፡ ወንድ ፡ አንድና ፡ ብዙ ፡ በጣም ፡ ታላቅ ፡ ጸያፎች ፡ እንደ ፡ ነበሩ ፡ የሞከረ ፡ ሁሉ ፡ ያውቀዋል ።

ጸታ ፡ ሴትና ፡ ወንድ ፡ (አንስታይና፡ተባዕታይ፡) ማድረግ፡ ነው ። ም.ቁንጆዋ፡ከተማችን፡ አዲስ ፡ አበባ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ መናገሻ ፡ ናት ። በውስጡም ፡ በብዙ ፡ ሽህ ፡ የሚቈጠር ፡ ሕዝብ ፡ ይኖርበታል ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጻፉት ፡ ዐረፍት ፡ ነገሮች ፡ በእየብቻቸው ፡ ቢነገሩ ፡ ስሕተት ፡ የማይሆኑት ፡ ሲከታተሉ ፡ ግን ፡ እርስ ፡ በርሳቸው ፡ ይጠፋፋሉ ፤ ምክንያቱም ፡ በመጀመሪያው ፡ ላንዲት ፡ ከተማ ፡ ላዲስ ፡ አበባ ፡ ቍንጅናዋ ፡ ናት ፡ ብሎ ፡ አንስታይ ፡ ቅጽ ልና ፡ ግሥ፡ከሰጠ ፡ በኋላ ፡ በሁለተኛው፡በውስጡም፡በሎ፡ተባዕታይ ፡ ስላደረገው፡ነው ።

በመጀመሪያው ፡ አንቀጽ ፡ የተነገረው ፡ ጸታ ፡ እስከ ፡ ድርሰቱ ፡ መጨረሻ ፡ መዝለቅ ፡ አለበት ።

መደብ ፡ መደብ ፡ መጀመሪያው ፡ ዑ ነገር ፡ በተጻፈበት ፡ መዝለቅ ፡ አለበት ፡ እንጂ ፡ ባንድ ፡ አርእስት ፡ ፩ኛ ፡ ፪ኛ ፡ ፫ኛ ፡ መሆን ፡ የለበትም ።

ም.ቢኖሩባት፡የምታኰራ፡ሲለዩአት፡የምትናፍቅ፡ሲያጠዋት፡የምታንሰቀስቅ፡ሕይወትና፡ንብረት፡ሁሉ፡ዋጋዋ፡የማይሆን፡ለሰው፡ልጅ፡ታላቅ፡ሀብት፡

ሀገር ፡ ናት ። ሀገሬ ፡ ሆይ ! በጣም ፡ ስለምወድሽ፡ደሜን፡ አፈስልሻለሁ።ይኸም፡
 ቾኛና ፡ ፪ኛ ፡ ስላደረገ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። መዝለቅ ፡ የነበረበት ፡ በጀመ
 ረው ፡ በዚያው ፡ በ፫ኛው ፡ መደብ ፡ ነው ።

ቅጥር ፡ (ብዛት) ፤ ድርሰትን፡ ከሚያበላሹት፡ አንዱ፡ ቅድስል፡ቅጥርን፡አለመጠበቅ፡ ነው፤
 ባንዱ ፡ አንቀጽ ፡ ነጠላ ፡ በሁለተኛው ፡ ብዙ ፡ ማድረግ ፡ እማየ ፡ በላ ፡ አባየ ፡
 መጣች ፡ ከማለት ፡ አያንስም ።

ም. ከሸንጎው ፡ መሃል ፡ አንድ ፡ መኳንንት ፡ ተነሥቶ ፡ ለሕዝቡ ፡ ጠቃሚ ፡
 ቃላት ፡ አሰማ ። የመኳንንት ፡ ነጠላ ፡ መኰንን ፡ የቃላትም ፡ ቃል ፡ ሲሆን ፡ የነጣላ ፡ ቅጽ
 ልና ፡ ግሥ ፡ በመስጠቱ ፡ ባንድ ፡ ዐ . ነ . ሁለት ፡ ስሕተት ፡ ተደረገ ። ልኩም ፡ ከሸን
 ጎው ፡ መሃል ፡ አንድ ፡ መኰንን ፡ ተነሥቶ ፡ ለሕዝቡ ፡ ጠቃሚ ፡ ቃል ፡ አሰማ ፡ ነው ።
 ከዚህም ፡ በላይ ፡ ብዙ ፡ ጀማሪዎች ፡ በምንግዴ ፡ አንዱን ፡ ስም ፡ በግዕዝና ፡ ባማርኛ ፡
 ሁለት ፡ ጊዜ ፡ ያበዙትና ፡ የብዙ ፡ ብዙ ፡ ሁኖ ፡ ቁጭ ፡ ይላል ። ቢሆን ፡ በእንግሊዝ
 ኛና ፡ በፈረንሳይኛ፡ የሕገ ፡ ወጥ ፡ ብዛት ፡ እንደሚጠና ፡ በእኛም፡በግዕዙ ፡ ደንብ ፡ የሚበ
 ዙት ፡ ቃላት ፡ ተጠንተው ፡ ቢሠራባቸው ፡ ከእረኛ ፡ ጸያፍ ፡ ይዳናል ፤ ያለበለዚያ ፡ ግን ፡
 አንዱን ፡ ስም ፡ ደጋግሞ ፡ ማብዛት ፡ ያለማወቅ፡ መግለጫ፡ የጸያፍ ፡ ጸያፍ፡ ነው ። ስለዚህ ፡
 ማንኛቸውም ፡ ጀማሪ ፡ ደራሲ ፡ ከጽሕፈትና ፡ ከንግግር ፡ ግድፈት ፡ ለመዳን ፡ የፈለገ ፡
 እንደሆነ ፡ የሚከተሉትን ፡ ቃላት ፡ ብዛት ፡ ማጥናት ፡ አለበት ።

እንደ ፡ ግዕዝ ፡ የማበዙ ፡ ቃላት ።

<u>ነጠላ ፡</u>	<u>ብዙ ፡</u>	<u>ነጠላ ፡</u>	<u>ብዙ ፡</u>	<u>ነጠላ ፡</u>	<u>ብዙ ፡</u>
ሀገር ፡	አህጉር ፡	መነኰስ ፡	መነኰሳት ፡	ብፅዕት ፡	ብፁዓት ፡
ህላዌ ፡	ህላዌያት፡	መንበር ፡	መናብርት ፡	ተክል ፡	አትክልት ፡
		መንግሥት ፡	መንግሥታት ፡	ኅያል ፡	ኅያላን ፡
ሆሄ ፡	ሆሄያት ፡	መንፈስ ፡	መናፍስት ፡	ኅይል ፡	ኅይላት ፡
ሊቅ ፡	ሊቃውንት ፡	መዝሙር ፡	መዛሙርት ፡	ኃጥእ ፡	ኃጥእን ፡
	ሊቃን ፡	መጽሐፍ ፡	መጻሕፍት ፡	ነቢይ ፡	ነቢያት ፡
	ሊቃናት፡	ምስል ፡	አምሳል ፡	ነዳይ ፡	ነዳያን ፡
ልሳን ፡	ልሳናት ፡	ምሳሌ ፡	ምሳሌያት ፡	ነፋስ ፡	ነፋሳት ፡
ልብስ ፡	አልባስ ፡	ምስኪን ፡	ምስኪናን ፡	ንኡስ ፡	ንኡሳን ፡
	አልባሳት ፡	ሞገድ ፡	መዋግድ ፡	ንጉሥ ፡	ነገሥት ፡
ልኡክ ፡	ልኡካን ፡			ንግሥት ፡	ንግሥታት ፡
ልዑል ፡	ልዑላን ፡	ሠርዌ ፡	ሠራዊት ፡	አምላክ ፡	አማልክት ፡
ልዕልት ፡	ልዑላት ፡	ሥልጣን ፡	ሥልጣናት ፡	አረጋዊ ፡	አዕሩግ ፡
		ርእስ ፡	አርእስት ፡		
ሐሳዊት ፡	ሐሳውያት ፡	ርግብ ፡	አርጋብ ፡	አብ ፡	አበው ፡

ሐሳዊ ፡	ሐሳውያን ፡	ሥርወ ፡	አሥራው ፡	አርዌ ፡	አራዊት ፡
ሐዋርያ ፡	ሐዋርያት ፡	ሰማዕት ፡	ሰማዕታት ፡	አንቀጽ ፡	አናቅጽ ፡
ሕግ ፡	ሕጋት ፡	ሰማይ ፡	ሰማያት ፡	አንበሳ ፡	አናብስት ፡
	ሕገግ ፡	ሰንበት ፡	ሰናብት ፡	አይሁዳዊ ፡	አይሁድ ፡
	ሕግጋት ፡	ሰዓት ፡	ሰዓታት ፡	እልፍ ፡	አእላፍ ፡
ሕያው ፡	ሕያዋን ፡	ስም ፡	አስማት ፡		አእላፋት ፡
	ሕያዋት ፡	ቀላይ ፡	ቀላያት ፡	እንስሳ ፡	እንስሳት ፡
ሕጋጌ ፡	ሕጋጌያት ፡	ቃል ፡	ቃላት ፡	ቄስ፡ቀሲስ ፡	ቀሳውስት ፡
ሕፃን ፡	ሕፃናት ፡	ቅዱስ ፡	ቅዱሳን ፡	ከሐዲ ፡	ከሐዲያን ፡
			ቅዱሳት ፡		
መልአክ ፡	መላእክት ፡	ቆሞስ ፡	ቆሞሳት ፡	እጉ ፡	አጎው ፡
መምህር ፡	መምህራን ፡	በዓል ፡	በዓላት ፡	ኬንያ ፡	ኬነውት ፡
መምክር ፡	መማክርት ፡	ባሕታዊ ፡	ባሕታውያን ፡	ክቡር ፡	ክቡራን ፡
መስፍን ፡	መሳፍንት ፡	ቤት ፡	አብያት ፡	ክብርት ፡	ክቡራት ፡
መበለት ፡	መበለታት ፡	ብሔር ፡	ብሔውርት ፡	ኮከብ ፡	ከዋክብት ፡
መብረቅ ፡	መባርቅት ፡	ብርሃን ፡	ብርሃናት ፡	ወንጌል ፡	ወንጌላት ፡
		ብፁዕ ፡	ብፁዓን ፡	ዓመት ፡	ዓመታት ፡
ዐምድ ፡	አዕማድ ፡	ዕዕ ፡	ዕፀዋት ፡	ደቅ ፡	ደቂቅ ፡
ዐረፍት ፡	ዐረፋት ፡	ዖፍ ፡	አዕዋፍ ፡	ደብር ፡	አድባር ፡
ዐቢይ ፡	ዐቢያን ፡	ዘመን ፡	ዘመናት ፡	ደብተራ ፡	ደባትር ፡
ዐፅም ፡	አሪፅምት ፡	ዘመድ ፡	አዝማድ ፡	ደዌ ፡	ደዌያት ፡
ዕለት ፡	ዕለታት ፡	ዘርዕ ፡	አዝርዕት ፡	ዲያቆን ፡	ዲያቆናት ፡
ድንግል ፡	ደናግል ፡	ጠቢብ ፡	ጠቢባን ፡	ጽጌ ፡	ጽጌያት ፡
ድርሳን ፡	ድርሳናት ፡		ጠቦብት ፡	ጽንፍ ፡	አጽናፍ ፡
ገነት ፡	ገነታት ፡	ጣዖት ፡	ጣዖታት ፡	ጾም ፡	አጽዋም ፡
ጊዜ ፡	ጊዜያት ፡	ጳጳስ ፡	ጳጳሳት ፡		አጽዋማት ፡
ጋኔን ፡	አጋንንት ፡	ጸሐፊ ፡	ጸሐፍት ፡	ፈላሲ ፡	ፈላስያን ፡
ግሑሥ ፡	ግሑሣን ፡	ጸድቅ ፡	ጸድቃን ፡		
ገዳም ፡	ገዳማት ፡				

ከግዕዝ ፡ የመጣ ፡ ወገን ፡ ቅጽል ፡ ዊን ፡ ሳድስ ፡ አናግሮ ፡ በተባዕታይ ፡ ያን ፡ በአንስታይ ፡ ያትን ፡ እየጨመረ ፡ ይበዛል ።

ም/ ተባዕታይ ፡

ኢትዮጵያዊ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡
 አረማዊ ፡ አረማውያን ፡

ምሥራቃዊ : ምሥራቃውያን :
ንጉሣዊ : ንጉሣውያን :
በሐውርታዊ : በሐውርታውያን :

አንስታይ :

ኢትዮጵያዊት : ኢትዮጵያውያት :
አረማዊት : አረማውያት :
ምሥራቃዊት : ምሥራቃውያት :
ንጉሣዊት : ንጉሣውያት :
ግብጻዊት : ግብጻውያት :

ከግዕዝ : የመጣ : ቃል : ዘርፍ : ሲይዝ : በነጠላ : ዘርፉ : ካልበዛ : በቀር : ባለ
ቤት : እንጂ : ዘርፍ : አይበዛም ።

ም/

ሊቀ : ጳጳሳት : ሊቃነ : ጳጳሳት :
ሊቀ : ሊቃውንት : ሊቃነ : ሊቃውንት :
ቤተ : ክርስቲያን : አብያተ : ክርስቲያን :
ንጉሠ : ነገሥት : ነገሥተ : ነገሥት :
ርእሰ : መኳንንት : አርእስተ : መኳንንት :
ሥርወ : ዕዕ : አሥራወ : ዕዕ :
 አሥራወ : ዕፀዋት :
ቤተ : መጻሕፍት : አብያተ : መጻሕፍት ።

እንደ : አማርኛ : የሚበዙ : ቃላት ።

በአማርኛ : ደንብ : የሚበዙትን : ቃላት : ግን : በስዋስዋችን : ባጭሩ : የሰጠ
ነውን : ዐዋጅ : አጥንቶ : መሥራት : ነው ። የብዛት : ምልክታችን : ዎች : ስለ : ሆነ :
በሚከተሉት : ሕጎች : መሠረት : ዎ : የሚነበብበትና : አናግሮ : የሚጠፋበት : ጊዜ :
አለ ።

ሀ) ቃሉ : በካዕብ : በራብዕ : በሣልስ : በኃምስ : ሲደርስ : ዎ : ይነበባል ፤
ም/ ተራ : ተራራዎች :
 ሰቀላ : ሰቀላዎች :
 ተማሪ : ተማሪዎች :
ም/ ክፉ : ክፉዎች : ምሳሌ : ምሳሌዎች :
 ጥሩ : ጥሩዎች : አሞሌ : አሞሌዎች :
 ቀበሌ : ቀበሌዎች : ምስለኔ : ምስለኔዎች ፤ ወዘተ.
ሐ) ቃሉ : በሳድስ : የሚደርስ : የሆነ : እንደ : ሆነ : ዎ : ሳብዕ : አናግሮ : ይጠ

ፋል ። ም. ቤት ፡ ቤቶች ፡ ልጅ ፡ ልጆች ፡ ሰው ፡ ሰዎች ፡ ሴት ፡ ሴቶች ፡ ወዘተ
 መ) ቃሉ ፡ በሳብዕ ፡ የደረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግን ፡ ምንም ፡ ሳይሠራ ፡ ሊጠ
 ፋም ፡ ሊነበብም ፡ ይችላል ። በቅሎ ፡ በቅሎች ፡ ዶሮ ፡ ዶሮች ፡ አመልማሎ ፡
 አመልማሎች ፡ በቅሎዎች ፡ ዶሮዎች ፡ አመልማሎዎች ፡ ወዘተ ።

አኃዝ ፡ የተከተለው ፡ ስም ።

በግዕዝና ፡ ባማረኛ ፡ አኃዝ ፡ የተከተለው ፡ ስም ፡ በተናጋሪው ፡ አንሶ ፡ ካልተገ
 መተ ፡ በቀር ፡ አይበዛም ። ከዚህ ፡ ላይ ፡ ነገሩ ፡ የግልምቢጥ ፡ ነው ። ሲያንስ ፡ ይበዛል ፡
 ሲበዛ ፡ በነጠላ ፡ ይነገራል ።

ም. እስራኤል ፡ በግብጽ ፡ ፬፻ ፡ ዓመት ፡ (ዓመታት ፡ አይደለም) በባርነት ፡ ተገዙ።
 ፬፻ ፡ ዘመን ፡ ቀላል ፡ ስላልሆነ ፡ በነጠላ ፡ ተነገረ ፡ እንጂ ፡ ቢያንስ ፡ ኑሮ ፡ ግን ፡ ፫ ፡ ዓመ
 ታት ፡ ፪ ፡ ወሮች ፡ ይል ፡ ነበር ። ለዚህም ፡ ምሳሌ ፡ ላንድ ፡ ድኃ ፡ ልጅ ፡ አጎቱ ፡ ለልደ
 ትህ ፡ ቀን ፡ መታሰቢያ ፡ አንዳች ፡ ነገር ፡ የምትገዛበት ፡ ብሎ ፡ ፶ ፡ ብር ፡ ቢሰጠው ፡
 አጎቱ ፡ ፶ ፡ ብር ፡ ሰጠች ፡ እያለ ፡ ደስታውን ፡ ይገልጣል ፡ እንጂ ፡ ፶ ፡ ብሮች ፡ አይልም ፡
 ቢል ፡ ግን ፡ ስጦታውን ፡ ማቃለሉንና ፡ አሁን ፡ ምን ፡ ቸገረው ፡ ይህ ፡ ቀብቃባ ፡ አጎቱ
 መቶ ፡ ብር ፡ ቢያደርግልኝ ፡ የሚል ፡ ምኞት ፡ እንዳለው ፡ ይገልጣል ።

መስተዋድድ ፡ የቀደመውን ፡ ስም ፡ እንደ ፡ ተጠማሪ ፡ ባለቤት ፡ መቀጠር ፡
 ጀማሪ ፡ ጸሐፊዎችን ፡ የሚያስቸግረው ፡ ከ—ጋራ ፡ የሚለው ፡ መስተዋድድ ፡ ነው ። እናቱ ፡
 ከወንድሜ ፡ ጋራ ፡ መጡ ፡ አይልም ፡ እናቱ ፡ ከወንድሜ ፡ ጋራ ፡ መጣች ፡ ቢል ፡ እንጂ ።

የረቂቅ ፡ ስም ።

ባማረኛ ፡ የረቂቅ ፡ ስም ፡ አኃዝ ፡ ቢከተለውም ፡ ባይከተለውም ፡ በነጠላ ፡ መነ
 ገር ፡ እንጂ ፡ መብዛት ፡ የለበትም ። በዝቶ ፡ ቢገኝ ፡ ግን ፡ የምዕራባውያን ፡ ልሳናት ፡ ተጽ
 ዕኖ ፡ እንጂ ፡ የእኛ ፡ አይደለም ።

ም/ ሀ) ሁለት ፡ ሐሳብ ፡ ቀርቧል ፤ ከሁለቱ ፡ አንዱን ፡ ምረጥ ።

ለ) ከበደና ፡ አበበ ፡ ሲከራከሩ ፡ አንተ ፡ ለምን ፡ አንድላቸውን ፡ ሳትደግፍ ፡ ወይ
 ንም ፡ ሳትነቅፍ ፡ ቀረህ ፡

—እንኳንስ ፡ እነቅፍ ፡ እደግፋቸውና ፡ ሐሳባቸውንም ፡ አልተረዳሁት ።

ሐ) የወላጆቹንና ፡ የመምህራኑንምክር ፡ የሚሰማ ፡ ልጅ ፡ ከብዙ፡ፈተና ይደናል።
 መ) የእነዚህ ፡ ሰዎች ፡ አስተያየት ፡ የሚያዛልቅ ፡ አልመሰለኝም ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ሐሳብ ፡ ምክር ፡ አስተያየት ፡ የሚሉት ፡ ቃላት ፡ ስሜታቸው ፡
 ብዙ ፡ ሳለ ፡ ቅርጻቸው ፡ ነጠላ ፡ መሆኑን ፡ ያስተውሏል ።

የጥቅል : ስም ።

ሁለት : ውስጠ : ብዛት : ያለው : ነገር : ካልተገናኘ : በቀር : የጥቅል : ስም : አይ
በዛም ።

ም. ሀ) የኢትዮጵያ : ሕዝብ : ተስማምቶ : በሰላም : ይኖራል ።

ለ) ሽንገው : ተበተነ ።

ሐ) በዓለም : ላይ : እጅግ : ጀግናውና : ሞት : አይፈሬው : የኢትዮጵያ : ወታደር : ነው ።

መ) ማኅበሩ : በዚህ : ሐሳብ : ተስማምቷል ።

ሠ) መንጋው : መጥቷልና : መጣችሁ : ተቀበሉ : ብሎ : እረኛው : ጮኸ ።

ከዚህ : በላይ : ያሉት : ቃላት : ሕዝብ : ወታደር : ሽንገው : ማኅበር : መንጋ : የገቡ : በነጠላ : ነው ። ከሁለት : ወገን : በላይ : የሚያሳይ : የጥቅል : ስም : የሆነ : እንደ : ሆነ : ግን : ይበዛል ።

ም. ሀ) የአፍሪቃ : ሕዝቦች : ተእንግዲህ : ወዲህ : ተስማምተው : ለመኖር : ቁርጠ
ዋል ።

ለ) በሀገራችን : ልዩ : ልዩ : ማኅበሮች : እየተጀመሩ : ይፈርሳሉ ። ከዚህ : ላይ : ግን : የብዙ : መንግሥታት : ሕዝብና : አያሌ : ማኅበሮች : ስለሚያሳይ : ሊበዛ : ይችላል ።

ቃሉ : ግን : እንደ : ወል : ስም : ዝርዝር : ያሳየ : እንደ : ሆነ : ሊበዛ : ይችላል ።

ም. ሀ) አራቱ : ወታደሮች : ሂደው : መጡ ።

ለ) መንጎታችን : ከእየሻገተው : ተመልሰው : ከእየበረታቸው : ገብተዋል ።
ቅጽል ፤ በስም : ደንብ : ሲበዛ : የተወሰነ : መስተአምርን : በውስጠ : ብዛት : ሲሆን : ግን : ያልተወሰነ : መሆኑን : ያሳያል ። ም. በስም : ደንብ : ጥቅሮች : ላሞች : መጡ ። ትንንሾች : ልጆች : ሄዱ ። የምናውቃቸው : ያየናቸው ።

ውስጠ : ብዛት ፤ ረዣዥም : አጣና : እፈልጋለሁ ። ሰፋፊ : ሳንቃ : ገዛሁ ። ነጫጭ : ከብቶች : ካፋፋ : ላይ : ብቅ : አሉ ። ወዘተ .

ሙያ ።

ስም : በዐ. ነ. ውስጥ : ከገባ : ምንም : ቢሆን : ያለሙያ : መቅረት : የለበትም ።
ጀማሪ : ጸሐፊ : ቢቃል : መደርደር : ተመስጦ : ከዐ. ነገሩ : መርዘም : የተነሣ : ያገባቸውን : ቃላት : ሙያ : ሳያስይዛቸው : ይቀርና : አስካኩ : ሰባራ : ይሆናል ። ለዚህም : የሚከተ
ሉትን : ጽሑፎች : ይመለከታል ።

ሀ) በርኅራኄ : የታወቁት : ክቡር : ሀገረ : ገዢዎችን : ትላንት : ባራት : ሰዓት : በከተማችን : ያለውን : ስመ : ጥሩውን : የራስ : በለው : አደፍርሰውን : ሆስፒ

ታል ፡ በመገባቸው ፡ አስተዳዳሪው ፡ እየመሩ ፡ በመላ ፡ ክፍሉን ፡ ሁሉ ፡ አሳዩአቸው ።

ለ) ተማሪ ፡ ሁሉ ፡ ተሰብስቦ ፡ ትምህርት ፡ ቤቱ ፡ ተከፍቶ ፡ የጸደይ ፡ ፀሐይ ፡ ሲያብረቀርቅ ፡ መምህራኑ ፡ ይዘጋጃሉ ።
በሀ ፡ ሀገረ ፡ ገዢዎችን ፡ የሚለው ፡ ቃልና ፡ በለ ፡ ተማሪና ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፡ ያለመታየት ፡ ቀርተዋል ። እንደዚህ ፡ ያለው ፡ አሰካክ ፡ ምንም ፡ በጋዜጣና ፡ በራዲዮ ፡ የተለመደ ፡ በንግግር ፡ የሚሰማ ፡ ቢሆንም ፡ የድርሰት ፡ ሕግ ፡ አይቀበለውም ።

ተ ሳ ቢ ።

ተጠቃሽ ፡ አመልካቾችን ፡ ን ፡ ነው ፤ እሱም፡ሰሙ ፡ ወይም ፡ ስም ፡ አከሉ ፡ ለገቢር ፡ ግሥ ፡ ርቱፅ ፡ ተሳቢ ፡ መሆኑን ፡ ለማመልከት ፤

ሀ) ስሙ ፡ ሲዘረዝር ፡ (አገናዛቢ ፡ ቅጽልና ፡ መስተአምር ፡) ሲኖረው፤ ም. ምሳዬን ፡ በላሁ ። ቤቱን ፡ ሄዶ ። እግሩን ፡ ታጠብች ። ወንድሟን ፡ ጠይቃ ፡ መጣች ። በቅሎውን ፡ ያዘው ፡ ወዘተ . ።

ለ) ተሳቢው ፡ ተውላጠ ፡ ስም ፡ ሲሆን ፤ ም. አንተን ፡ ጠሩ ። እኛን ፡ ጠየቁ ። ይህን ፡ ብትተውልኝ ፡ ያንን ፡ እሰጥለሁ ፤ ወዘተ .

ሐ) ስሙ ፡ ቅጽል ፡ ወይንም ፡ ዘርፍ ፡ ያለው ፡ እንደሆነ ፡ ተጠቃሽ ፡ አመልካቾችን ፡ ን ፡ ከቅጽሉ ፡ ወይንም ፡ ከዘርፉ ፡ ላይ ፡ ይውላል ፤ ም. ቀዩን ፡ እርሳስ ፡ ስጠኝ ። ትልቁን ፡ በሬ ፡ መልሰው ። የወንድሜን ፡ ጋቢ ፡ አጠብሁት ። ሰው ፡ ሆይ ! የፈጠረህን ፡ እውነተኛውን ፡ አምላክ ፡ እግዚአብሔርን ፡ በማመን ፡ ፈንታ ፡ ለምስል ፡ ለምን ፡ ትሰግዳለህ ፤ ስሙ ፡ ቅጽል ፤ መስተአምር ፡ ዘርፍ ፡ የያዘ ፡ ተሳቢ ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ን ፡ ሁልጊዜም ፡ መግባት ፡ አለበት ፤ ም. የወንድሜን ፡ ልጅ ፡ ዐየሁት ።

መ) በተጸውዎ ፡ ስም ፡ ምንም ፡ ቢሆን ፡ መቅረት ፡ የለበትም ፤ ም. አበበን ፡ ጠራሁት ፤ የሐንስን ፡ ጠራው ። አበበ ፡ ከበደን ፡ ወለደ ፡ ወዘተ .

ስሙ ፡ ካልዘረዘረ ፡ ግን ፡ ን ፡ ገብቶም ፡ አይጠቅም ፡ ቀርቶም ፡ አይገቡዳ ። እንዲያውም ፡ በዚህ ፡ ጊዜስ ፡ መቅረቱ ፡ ይሻላል ።

ልክ ፤

ራት ፡ በላሁ ።
ዘመድ ፡ ይወዳል ።
ተሰማ ፡ አንድ ፡ መጽሐፍ ፡ ጻፈ።
ቤት ፡ ሠራ ፡
ትዳር ፡ አበጀ ፡

ቀርፋፋ ፤

ራትን ፡ በላሁ ።
ዘመድን ፡ ይወዳል ።
ተሰማ ፡ አንድ ፡ መጽሐፍን ጻፈ።
ቤትን ፡ ሠራ ።
ትዳርን ፡ አበጀ ።

አፈ ፡ ጸያፍ ።

ለጆሮ ፡ የሚቀፉ ፡ ለአፍ ፡ የሚያጸይፉ ፡ በሕዝብ ፡ ዘንድ ፡ እንደ ፡ ነውር ፡ የሚቁጠሩ ፡ ቃላት ፡ ሁሉ ፡ አፈ ፡ ጸያፍ ፡ ይባላሉ ። ይኸውም ፡ አንድ ፡ ስሜት ፡ ሁለት ፡ ሦስት ፡ ቃላት ፡ ይኖረውና ፡ ባንዱ ፡ ሲያስነውር ፡ በሁለተኛው ፡ ግን ፡ ተስማሚ ፡ ሁሉ ፡ ይገኛል። ስለዚህ ፡ ጸያፍ ፡ አትናገር ፡ ማለት ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ አታስብ ፡ ሳይሆን ፡ በሕዝቡ ፡ ዘንድ ፡ በተነቀፈ ፡ ቃል ፡ አትግለጠው ፡ ማለት ፡ ነው ።

ቅ ጽ ል ።

ቅጽል ፡ በሰዋስው ፡ እንዳየነው ፡ ከስም ፡ ጋራ ፡ ሲመጣ ፡ ከሁሉ ፡ በቀር ፡ ከሚገልጸው ፡ ቃል ፡ በፊት ፡ መምጣት ፡ አለበት ። ም. ያ ፡ ወፍራም ፡ ልጅ ፡ በጣም ፡ ብልግ ፡ ነው ።

አራት ፡ በሬዎች ፡ ገዝቶ ፡ ሁለት ፡ ጥምድ ፡ አስጠመደ ። ሽማግሌ ፡ አባቱን ፡ ባልቱት ፡ እናቱን ፡ የማይጦር ፡ ልጅ ፡ ብኑን ፡ ነው ። ሁሉ ፡ ግን ፡ የዚህ ፡ አገባብ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ስለሆነ ፡ ከስም ፡ በኋላ ፡ ይመጣል፤ ልጆች ፡ ሁሉ ፡ ወደ ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፡ ሲሄዱ ፡ አንተን ፡ ከዚህ ፡ ምን ፡ ያወላግድሃል ። ሰው ፡ ሁሉ ፡ ጉዳዩን ፡ ፈጽሞ ፡ ወደ ፡ ቤቱ ፡ ተመለሰ ።

ዐረፍተ ፡ ነገሩ ፡ በመሆን ፡ ግሥ ፡ ያሰረ ፡ እንደሆነ ፡ ቅጽል ፡ ስምን ፡ ይከተላል፤ በሬው ፡ ከፈይ ፡ ነው ። ከበደ ፡ ረዥም ፡ ነው ። እነዚህ ፡ ልጆች ፡ ትጉሆች ፡ ናቸው ። እናንተ ፡ ልጆች ! በሩካን ፡ ናችሁ ።

መስተዋድድ ።

ሀ) በስተመነሻ ፡ የሚገቡ ፡ አንድ ፡ ቃል ፡ አንድ ፡ ቀለም ፡ የሆኑ ፡ መስተዋድዳን ፡ ሁሉ ፡ ከሚወድቁበት ፡ ስም ፡ ጋራ ፡ በነጥብ ፡ ሳይለዩ ፡ ይጸፋሉ ። እነሱም ፡ ለ ፡ በ ፡ ተ ፡ ከ ፡ የ ፡ ናቸው ፤ ም. ለወንድሜ ፡ ከወንድሙ ፡ የሀገሬ ፡ የወንዞቸው ፡ ወዘተ ።

ለ) ሁለትና ፡ ከሁለት ፡ ቀለም ፡ በላይ ፡ ያላቸው ፡ አ ፡ ሲከተላቸው ፡ አብረው ፡ ሲለያቸው ፡ ግን ፡ በነጥብ ፡ ተለይተው ፡ ራሳቸውን ፡ ችለው ፡ ይጸፋሉ ፤ እነሱም ፡ ስለ ፡ ያለ ፡ አለ ፡ እስከ ፡ እንደ ፡ ወደ ፡ ናቸው ።

ም. ስለ : ወንድሜ : መጣሁ : እንደ : ልቡ : ይናገራል ። እንዳባቱ : እሠራለሁ።
እስካንተ : እልክልሃለሁ : ወዘተ .

ሐ) ከዚህ : በላይ : በሀና : በለ : በስተመነሻ : የሚገቡት : ሕግ : እንደ : ጸና :
ሁኖ : በስተመድረሻ : የሚገቡት : ሁሉ : ከን : በቀር : በነጥብ : ተለይተው :
ይጻፋሉ ፤ እስከ—ድረስ : ከ—ውስጥ : ከ—ላይን : የመሳሰሉ : ናቸው ።
ም. እስካንተ : ድረስ : ከወንበሩ : ላይ ። እስከ : ባሕር : ዳር : ድረስ ። ሀገሩ : ላይ :
ተሾመ ። ቤቱን : ገባ : ወዘተ . ።

የመስተዋድድ : አገባብ : ስሕተት ።

እያንዳንዱ : መስተዋድድ : የተለየ : ትርጉም : ስላለው : በሌላው : ለውጥ :
የገባ : እንደሆነ : ሐሳቡን : ለመረዳት : ያስቸግራል ። ም. ለክቡር : ውድ : ወንድሜ :
ከአቶ : ተሰማ : በለው ፤ በዚህ : ጥቅስ : ሁለት : ተቃራኒ : መስተዋድዳን : ገብተዋል ።
ለ : አቀባይ : ሲሆን : ከ : መነሻ : ነው ። እንደዚህ : ያለው : ስሕተት : በአድራሻ : ላይ :
ሲሆን : ለና : ከ : (« ») ተቃራኒነትን : ስለሚያሳዩ : ደብዳቤው : የሚሰጠው :
ተመልሶ : ለላኪው : ይሁን : ወይም : ለተቀባዩ : ከግምት : በቀር : ጽሑፉ : ለይቶ :
አይናገርም ። ስለዚህ : እንዲህ : ካለው : ውጥንቅጥ : ለመዳን : የሚከተለውን : ሕግ :
ማጥናት : ይጠቅማል ።

ለ : አቀባይ ፤ ይህን : ልብስ : ለወንድሜ : እሰጠዋለሁ ። ላንተ : ስል : መጣሁ ።
(ተ) ከ : መነሻ ፤ (ተ) ከወንድሜ : ቤት : መጣሁ ። (ተ) ከቤቱ : ወጥቶ : ሄደ ።
(እ) ወደ : መገስገሻ ፤ ወደ : ባሕር : ዳር : ተጓዘ ። ወዳባቱ : ተጠጋ ።

ከ : ወጥነት ፤ ይህ : መጽሐፍ : ከሞገስ : ተደረሰ ። ይህ : ንግግር : ከተሰማ :
ተሰናድቶ : በራዲዮ : ተነገረ ፤ በጋዜጣ : ወጣ ።
በ : ማድረጊያ ፤ ልብሱን : በመቀስ : ቆረጠው ።
ቅዱስ : ጊዮርጊስ : በሰይፍ : ተከለለ ።

የ : ዘርፍ አያያዥ : (አዘራፊ) እንጂ : እንደ : ለ : አቀባይ አይሆንም ፤ ም. የወ
ንድሜን : ልብስ : አጠብሁ ፤ የወዳጄን : ቤት : ዐየሁ : ቢል : እንጂ : የወ
ንድሜ : ልብስ : ገዛሁለት : የወዳጄ : ፍሬ : ሰጠሁት : አይልም ፤ አይበል።

መስተፃምር ።

መስተፃምርም : እንደ : መስተዋድድ : በነጥብ : ሳይለዩና : ተለይተው : የሚ
ጻፉ : ቃላት : አሉት ።

ሀ) አንድ ፡ ቀለምና ፡ አንድ ፡ ቃል ፡ የሆኑ ፡ መስተፃምራን ፡ ሁሉ ፡ በነጥብ ፡ ሳይለዩ ፡ ይጻፋሉ ። እነሱም ፡ ና ፡ ም ፡ ስ ፡ ሰ ፡ በ ፡ ከ ፡ ተ ፡ የ ፡ ናቸው ፤ ም የበላ ፡ አመለጠኝ ። ከመጣ ፡ እንሄዳለን ። ዝም ፡ ባልሁ ፡ አልቀጣ ። መጥቷልና ፡ ና ። አንተም ፡ ትሄዳለህ ፡ ወዘተ . ።

ለ) ሁለትና ፡ ከሁለት ፡ በላይ ፡ ቀለም ፡ ያላቸው ፡ የሚከተሉት ፡ መስተፃምራን ፡ አና ፡ አሥራው ፡ ሲከተሏቸው ፡ በነጥብ ፡ ሳይለዩ ፡ በተቀረ ፡ ግን ፡ በነጥብ ፡ ተለይተው ፡ ራሳቸውን ፡ ችለው ፡ ይጻፋሉ ። ይህም ፡ የሚሆንበት፡ምክንያት አና ፡ አሥራው ፡ ስልታቸውን ፡ ስለሚለውጡባቸው ፡ ነው ። እነሱም ፡ እንደ፡ እስከ ፡ ስለ ፡ ናቸው ።

ሐ) የሚከተሉትን ፡ የመሳሰሉት ፡ ደግሞ ፡ ሁልጊዜ ፡ በነጥብ ፡ ተለይተው ፡ ይጻፋሉ ፤ ግን ፡ ዳሩ ፡ ግን ፡ ግና ፡ ነገር ፡ ግን፡ ይሁን ፡ እንጂ ፡ ብሎም ፡ ሁኖም ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ታዲያስ ፡ ስለዚህ ፡ ወይ ፡ ወይ—ወይ ፡ ወዘተ . ።

መ) በመነሻና ፡ በመድረሻ ፡ የሚገባ ፡ መስተፃምር ፡ ሲሆን ፡ በሀና ፡ በለ ፡ የሰጠውን ፡ ሕግ ፡ ይዞ ፡ በስተመድረሻ ፡ የሚገባው ፡ ግን ፡ ከና ፡ ከም ፡ ከስ ፡ በቀር ፡ ሁሉም ፡ ራሱን ፡ ችሎ ፡ በነጥብ ፡ ተለይቶ ፡ ይጻፋል ። ም. ወንድሜ ፡ እስኪመጣ ፡ ድረስ። ከቤት ፡ ነበርሁ ። አባቴ ፡ ከሄደ ፡ በኋላ ፡ ኳስ ፡ ተጫወትን ። እሱ ፡ ከመምጣቴ ፡ በፊት ፡ የሠራነውም ፡ ነገር ፡ የለ ፡ ወዘተ . ።

ተውሳከ ፡ ግሥ ።

የጊዜ ፡ ተውሳከ ፡ ግሥ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ማንኛቸውም ፡ ተውሳከ ፡ ግሥ ፡ ከሚያገለግሉት ፡ አንቀጽ ፡ በፊት ፡ መምጣት ፡ አለበት ። ም. እናትና ፡ አባቴን ፡ በጣም ፡ እወዳቸዋለሁ ። ማንኛቸውም ፡ ሰው ፡ ሀገሩን ፡ ከሁሉ ፡ አብልጦ ፡ በእጅጉ ፡ መውደድ ፡ ይገባዋል ። ይልቁንስ ፡ መለፍለፉን ፡ ትተህ ፡ ቶሎ ፡ ሂድና ፡ በፍጥነት ፡ ና ። ትላንት ፡ ዐባይ ፡ ወርጄ ፡ ከባልንጀሮቼ ፡ ጋራ ፡ ስዋኝ ፡ ውዬ ፡ ማታ ፡ በመኪና ፡ ወደ ፡ ቤቴ ፡ ተመለስሁ ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባየናቸው ፡ በጣም ፡ በእጅጉ ፡ ቶሎ ፡ በፍጥነት ፡ ከሚያገለግሉት ፡ አናቅጽ ፤ እወዳታለሁ ፡ መውደድ ፡ ይገባዋል ፡ ሂድ ፡ ና ፡ አጠገብ ፡ ገብተዋል ፡ ትላንትናና ፡ ማታ ፡ ግን ፡ የጊዜ ፡ ተውሳካት ፡ ግሥ ፡ በመሆናቸው ፡ ካናቅጹ ፡ ርቀው ፡ ገብተዋል ።

ግሥ።

ግሥ፡ የዐረፍተ፡ ነገሩ፡ ዐምድ፡ ስለሆነ፡ ጾታውና፡ መደቡ፡ ተጠብቆለት፡
 ከሚሰበው፡ ስምና፡ ከሚያገላምሰው፡ ተውሳክ፡ ግሥ፡ በኋላ፡ መምጣት፡ አለበት።
 ማሰሪያ፡ አንቀጽ፡ ከሆነ፡ በወግ፡ አዛማጅ፡ ቅጽል፡ አልፎ፡ አልፎ፡ ሲመጣ፡ በቀር፡
 ሁልጊዜም፡ በዐረፍተ፡ ነገሩ፡ መጨረሻ፡ መምጣት፡ አለበት። ማሰሪያ፡ አንቀጽ፡
 ከመካከል፡ ከገባ፡ የቃላት፡ ስብስብ፡ እንጂ፡ ዐረፍተ፡ ነገር፡ ነው፡ ለማለት፡ አይቻልም።

ም. እራቱን፡ በልቶ፡ ሄደ። ተስፋዬ፡ ገበያ፡ ደርሶ፡ ቶሎ፡ መጣ። ትላንት፡
 ከድራዳዋ፡ በባቡር፡ ከጓደኞቹ፡ ጋራ፡ እየተጫወትሁ፡ መጣሁ። እህሉን፡ የመታው፡
 ዋግ፡ ነው። በረዶ፡ ነው፡ በዝርዝር፡ ያስቀረው፡ ወዘተ. ።

መልመጃ፡ ፫።

- ሀ) የሚከተሉትን፡ ስሞች፡ አብዛ፤ ንጉሥ፡ ንግሥት፡ ክቡር፡ ልዑል፡ ጳጳስ፡
 ሊቅ፡ ሀገር፡ መኰንን፡ መስፍን፡ ዓመት፡ ዓለም፡ ደብር፡ ተማሪ፡ በሬ፡
 ለ) ተጠቃሽ፡ አመልካቹ፡ ን፡ በግድ፡ መግባት፡ ያለበት፡ ምን፡ ጊዜ፡ ነው፡
 ሐ) ከተከታያቸው፡ ጋራ፡ አብረው፡ በነጥብ፡ ሳይለዩ፡ የሚጻፉ፡ መስተዋድዳ
 ንና፡ መስተፃምራን፡ እነማናቸው፡ ፤

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

ዘ ር ።

ድርብርብ ፡ ሆሂያት ።

ድምፃቸው ፡ አንድ ፡ ሁኖ ፡ ሁለት ፡ ወይም ፡ ሦስት ፡ ቅርፅ ፡ ያላቸው ፡ ሆሂያት ፡ ድርብርብ ፡ ሆሂያት ፡ ይባላሉ ።

የእነዚህን ፡ ሕግ ፡ በሰፊው ፡ በአማርኛ ፡ ሰዋስዎችን ፡ ገልጸናል ። ግን ፡ በመታተም ፡ ይህ ፡ ስለቀደመ ፡ ለጊዜው ፡ በዚህ ፡ መጽሐፍ ፡ መርሕነት ፡ ለሚጽፍ ፡ ደራሲ ፡ ባጭሩ ፡ የሚከተሉትን ፡ ሕጋዊያት ፡ እንጽፋለን ።

ሕፃናትን ፡ በዘር ፡ በኩል ፡ በአማርኛና ፡ በግዕዝ ፡ የሚያስቸግሩት ፡ ሆሂያት ፡ እኒህ ፡ ናቸው ።

ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ሆ	ደ	ደ	ደ	ደ	ደ	ደ
ሐ	ሐ	ሐ	ሐ	ሐ	ሐ	ሐ	ፀ	ፀ	ዒ	ዓ	ዒ	ዖ
ኀ	ኀ	ኀ	ኃ	ኄ	ኅ	ኆ	ቆ	ቂ	ቂ	ቁ		
ኸ	ኸ	ኸ	ኺ	ኻ	ኼ	ኽ	ኖ	ኸ	ኸ	ኸ	ኸ	
ሠ	ሠ	ሢ	ሣ	ሤ	ሥ	ሦ	ኮ	ኰ	ኰ	ኰ		
ሰ	ሰ	ሰ	ሰ	ሰ	ሰ	ሰ	ኀ	ኀ	ኀ	ኀ		
አ	አ	አ	አ	አ	አ	አ						
ዐ	ዐ	ዒ	ዓ	ዒ	ዐ	ዖ						

ሀ	ሃሌታው ፡ (ሆይ ፡) ሀ	አ	አልፋው ፡ አ
ሐ	ሐመሩ ፡ ሐ	ፀ	ፀይኑ ፡ ፀ
ኀ	ብዙኃኑ ፡ ኀረም ፡ ኀ ፡	ደ	ደሎቱ ፡ ደ
ሠ	ንጉሡ ፡ ሠ	ፀ	ፀሐዩ ፡ ፀ
ሰ	እሳቱ ፡ ሰ		ይባላሉ ።

እነዚህ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጻፉት ፡ ሆሂያት ፡ ሁሉ ፡ ፈደላችን ፡ በተፈለሰፈበት ፡ ዘመን ፡ ያንዱ ፡ ከሌላው ፡ የማይጋጠም ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ድምፅ ፡ እንደ ፡ ነበራቸው ፡ የታወቀ ፡ ነው ። ድምፃቸው ፡ እንደ ፡ ዛሬው ፡ ቢሆን ፡ ኑሮ ፡ ግን ፡ ላንድ ፡ ዐይነት ፡ አነባብብ ፡ ሁለት ፡ ሦስት ፡ ምልክት ፡ ወይንም ፡ ቅርፅ ፡ ባላስፈለገም ፡ ነበር ። ጽሑፍ ፡ ነባሪ ፡ ቃል ፡ በራሪ ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ከጊዜ ፡ ብዛት ፡ ደንበኛውን ፡ ድምፃቸውን ፡ እየተወ ፡ እንደ ፡ ጎረቤታቸው ፡ ተነበዋል ። የዘር ፡ አጻጻፋቸው ፡ ግን ፡ የቃሉ ፡ አመጣጥ ፡ ተጠንቶ ፡ እንደ ፡ ጥንቱ ፡ በእውነተኛው ፡ ዘር ፡ እንጂ ፡ ሀ ፡ ከሆነ ፡ ብሎ ፡ ያለበታው ፡ ቢደነጉሩት ፡ ስሕተት ፡ መሆኑ ፡ አይቀርም ። አገባባቸውም ፡ እንደሚከተለው ፡ ነው ።

፩ ፡ ቃሉ ፡ ሴማዊ ፡ ሁኖ ፡ በሐ ፡ በኀ ፡ በዐ ፡ በሠ ፡ በጸ ፡ በፀ ፡ ሲነገርና ፡ ሲጻፍ ፡ የኖ ፡

እንደ፡ሆነ ፡ ምንም ፡ ሳይለወጥ ፡ በዚያው ፡ ይቀጥላል ። ም. ጸሐፊ ፡ ጸሐፊ ፡ ጎለፈ ፡ ጎላፊ ፡ ጎይል ፡ ረታብ ፡ ዐወቀ ፡ ዕውቀት ፡ ትዕግሥት ፡ ማዕበል ፡ ማዕተብ ፡ ራብዕ ፡ ሳብዕ ፡ ዐሥር ፡ ዓለም ፡ ዓላማ ፡ ዐይን ፡ ንጉሥ ፡ መንግሥት ፡ ሥርወ ፡ ሥራ ፡ ሥርዐት ፤ ጽልመት ፡ ጸጋ ፡ ጸብ ፡ ጽሕፈት ፡ ጸደቀ ፡ ጽድቅ ፡ ፀሐይ ፡ ማሕ ፡ ፀን ፡ ዕንስ ፡ ፀአት ፡ አስተዋዕኦ ።

፪ ፤ ሀ ፡ ቃሉ ፡ ሴማዊ ፡ ሁኖ ፡ በጥንተ ፡ ተፈጥሮው ፡ በሃሌታው ፡ ሲጸፍ ፡ የኖረ ፡ ሲሆን ፡ ከ ፡ ሲላላ ፡ ከውጭ ፡ ቋንቋ ፡ ስንዋስ ፡ በሃሌታው ፡ እንጽፋለን ። ም. ሴማዊ ፡ ቃል ፤ ሀገር ፡ ሀብት ፡ ሀክት ፡ ባህል ፡ ይትበሃል ፤ የትውስት ፤ ሆስፒታል ፡ ሆቴል፡ሀይድሮጅን ፡ ሀይጂን ። ከ ፡ ሲላላ ፡ ኸ ፡ ይሆናል ፡ ኸ ፡ ደግሞ ፡ ሀ ፡ ይሆንና ፡ ኸ ፡ ሁኖ ፡ ከ ፡ ለመሆን ፡ ያዘግማል ። ይህንም ፡ በሚከተለው ፡ ምሳሌ ፡ ይመለከቷል ።

መጻእከ ፡ መጣኸ ፡ መጣህ ፡ መጻእኩ ፡ መጣኸ፡ መጣሁ ። ጠራህ ፡ ጠራኸው ፡ ጠራኸኝ ፡ ሰማኸው ፡ ወዘተ . ።

፫ ፤ ሰ ፡ እሳቱ ፡ ሰ ፡ ልክ ፡ እንደ ፡ ሃሌታው ፡ ሀ ፡ ነው ፤ በጥንተ ፡ ተፈጥሮው ፡ ሲነገር በት ፡ የኖረ ፡ ሴማዊ ፡ ቃልና ፡ ከውጭ ፡ የመጣ ፡ ቃል ፡ ይጻፍበታል ። ም. ሴማዊ ፡ ቃል ፤ ለበሰ ፡ ወረሰ ፡ በሰለ፡ረከሰ ፡ ሞገስ ። የውጭ ፡ ቃል ፤ ስታቲስቲክ ፡ ላንጺስ ፡ ጳጳስ ፡ ክርስቲያን ።

፬ ፤ አ ፤ የአ ፡ አገባብ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ነው ፤

ሀ) ቃሉ ፡ ሴማዊ ፡ ሁኖ ፡ ጥንቱን ፡ በዚሁ ፡ ይነገር ፡ ይጻፍ ፡ እንደ ፡ ሆን ፤ እሳት ፡ አበሰ ፡ አረሰ ፡ አመነ ፡ አበቅቱ ፡ ወዘተ . ።

ለ) ባዕድ ፡ መነሻ ፡ በሞላ ፤ መጣ ፡ አመጣ ፡ መሰለ ፡ አምሳያ ፡ አምሳል ፡ ገደለ ፡ አስገደለ ፡ አጋደለ ፡ በላ ፡ አበላ ።

ሐ) አሥራው ፤ እ ፡ እን ፡ እመጣለሁ ፡ እንመጣለን ።

መ) እንደ ፡ ግዕዙ ፡ ደንብ ፡ የስም ፡ ማብሃኖ ፡ ሲሆን ፤ ሀገር ፡ አህጉር ፡ ዐይን ፡ አዕይንት ፡ ዐምድ ፡ አዕማድ ፡ ወዘተ . ።

ሠ) ከሦስቱም ፡ ሀዎች ፡ የተወረሰ ፡ ቃል ፤ ም. ሀገር ፡ አገር ፡ ሐሳብ ፡ አሳብ ፡ ሕልም ፡ እልም ፡ ጎለፈ ፡ አለፈ ፡ ወዘተ . ።

ረ) ከውጭ ፡ የመጣ ፡ ቃል ፡ ሲሆን ፡ በአልፋው ፡ አ ፡ ይጻፋሉ ። ም. አእግረጥላን ፡ ኤውሮፕ ፡ ኤዎስጣቴዎስ ፡ አምንስቲቲ ።

ሰ) ቆ ፡ ሞ ፡ ኮ ፡ ጎ ፡ ሳብዕ ፡ ሲሆኑ ፡ ቈ ፡ ጐ ፡ ከ፡ ጐ ፡ ግዕዝ ፡ ናቸው ። እንደዚሁም ፡ ቁ ፡ ኀ ፡ ከ ፡ ጐ ፡ ካዕብ ፡ ሲሆኑ ፡ ቀ ፡ ኀ ፡ ከ ፡ ጐ ፡ ግን ፡ ሳድስ ፡ ናቸው።ስለዚህ ፡ በሰዋስዋችን ፡ በአርእስትና ፡ ሠራዊት ፡ የሰጠነውን ፡ ዐዋጅ ፡

እያዩ ፡ በቦታው ፡ ማግባት ፡ ነው ። ም. ጠረገን ፡ አለቃ ፡ ብናደርግ ፡
ጠቁረ ፡ ቁጠረ ፡ ተከመ ፡ ጎመደ ፡ ወዘተ . ።

ከዚህ ፡ በታች ፡ ካለው ፡ ዝርዝር ፡ ያልተጻፉ ፡ ቃላት ፡ ሲገኙ ፡ ለጊዜው ፡
በሀ ፡ በሰ ፡ በአ ፡ ይጻፋሉ ።

አንድ ፡ ዐይነት ፡ ድምፅ ፡ ባላቸው ፡ ድርብርብ ፡ ሆሂያት ፡ የሚጻፉ ፡ ቃላት ፡ እየ
ተዘባረቁ ፡ እንዲያስቸግሩ ፡ ከዲልማንና ፡ ከሌሎችም ፡ የታመኑ ፡ መዛግብተ ፡ ቃላት ፡
ተሰበሰቡ ።

— ሀ —

ሀለወ = ኖረ ፤ ሀላፊ ፡ ሀልው ፡ ሀልውና ፡ ሀሉና ፡ ሀልዎት ።
ወሀበ = ሰጠ ፤ ሀብት ፡ ሀብታም ፡ ሀብቱ ፡ ውሂብ ፡ ተውሀቦ ፡ ሀብተ ---
ሀከየ = ሰነፈ ፤ ሀካይ ፡ ሀኬተኛ ፡ ሀኬት ።
ሀይመነ = አመነ ፡ አሳመነ ፡ ሃይማኖት ፡ መሃይምን ፡ መሃይምንት ፡ መሃይምናን ።
ሀገር ፡ አህጉር ፡ ሀገር ፡ ቤት ፡ ሀገረ ፡ ሕይወት ፡ አህጉራዊ ።
ሁነኛ ፡ (ኮነ = ሆነ ፤) መሆን ፡ ሁኔታ ፡ ሁናቴ ፡ ክዋኔ ፡ ኩነት ፡ ከዋኔት ።
ሄደ = ሂያድ ፡ መሄጃ ፡ ሂደት ፡ አሄደ ፡ ማሄጃ ፡ ማስሄጃ ፡ ሃጅ ።
ሆሄ = በቀለም ፡ ውስጥ ፡ የሚገኝ ፡ የፊደል ፡ ቅንጣት ፡ ሆሂያት ፡ ሆሀያት ።
ሆከ = አወከ ፡ ሀውከት ፡ ሁከት ፡ ሀውከ ፡ ሀውከ ።
ሆይ = (አሰሚ ፡ ቃል ፡) አባቴ ፡ ሆይ ! ክቡር ፡ ሆይ !
ሆድ ፡ ሆዳም ፡ ሆደ ፡ ባሻ ፡ ሞተ ፡ ለሆዱ ፡ ሆደ ፡ ሰፊ ።

— ለ —

ለሐሰ = ላሰ ፡ ቀመሰ ፤ ምላሰ ፡ ምላሰኛ ፡ አላላሰ ፡ መላሰ ።
ለመጸ = ለመጠ ፡ ለምጸም ፡ ሆነ ፤ ለምጽ ፡ ለምጸም ፡ ለምጥ ።
ለሰነ = ለፈለፈ ፡ ምላሰ ፡ አገባ ፤ ልሳን ፡ ልሳነ -----
ለሰለሰ ፡ ለሰላሳ ፡ አለሳለሰ ፡ ልሰለሳ ።
ለስታ ፡ (ለጋ ፡) ለስታ ፡ ቅቤ ።
ለብሰ = ለበሰ ፤ ልብሰ ፡ ልብሰ ፡ ተክህኖ ፡ ልባስ ፡ አልባስ ፡ አልባሳት ፡ አለባበስ ፡
ለበሳ ፡ መልበስ ፡ ተላብሶ ፡ ተለባብሶ ።
ለዐለ = ከፍ ፡ ከፍ ፡ አለ ፤ ልዑል ፡ ልዕልት ፡ ሉዓላዊ ፡ ላዕላይ ።
ልህየ ፡ ለህየ ፡ ላህየ ፡ ወዛ ፤ ላህይ ፡ ላህ ።
ልህበ = አላበ ፤ ልህበት ፡ ላህብ ።
ሎሀ = ጸፈ ፤ ለውሀ ፡ ሉሀ ።
ሎሰ = ለወሰ ፤ ፈተፈተ ፤ ልውስ ፡ ተላወሰ ፡ መላወሰ ።

— ሐ —

- ሐለመ = አለመ ፤ ሐላሚ ፡ ሕልም ፡ ፍካሬ ፡ ሕልም ፡ መፈክረ ፡ ሕልም ።
 ሐመር ፡ መርከብ ፡ ሐመራዊ ።
 ሐመዩ ፡ አማ ፡ ሐሜት ፡ ሐሜተኛ ፡ ሐሜታ ፡ ሐሚታ ፡ አሜት ።
 ሐሞት ፡ ሐሞተ ፡ ቢስ ፡ ሐሞት ፡ የሌለው ፡ አሞት ።
 ሐመ = አመመ ፤ ታመመ ፤ ሕመም ፡ ሕማም ፡ ሕመምተኛ ፡ ሕማማት ፡ ሕሙም ።
 ሐረረ = አረረ ፤ ሐረር ፡ ሐሩር ፡ እራሪ ፡ እራር ፡ አሬራ ።
 ሐረገ = ሳብ ፤ መዘዘ ፤ ሐረግ ፡ ሐረግ ፡ ሬሳ ፡ ሐረገ ፡ ወይን ።
 ሐርተመ = ጎሰቄለ ፤ ሕርትምና ፡ ሕርቱም ።
 ሐበረ = ደባለቀ ፤ ቀለም ፡ አየረ ፡ ሕብር ፡ ቀለም ።
 ሐሰበ = አሰበ ፤ ሐሳብ ፡ ሒሳብ ፡ ባሕረ ፡ ሐሳብ ፡ ሐሳብ ፡ ቢስ ።
 ሐሰወ = ዋሸ ፤ ሐሳዊ ፡ ሐሰት ፡ ሐሳዊ ፡ መሲሕ ፡ ሐሰተኛ ፡ አሰት ።
 ሐቀቀ = ወሰነ ፤ ሐቅ ፡ ሐቀኛ ።
 ሐብለ = በገመድ ፡ አሰረ ፤ ሐብል ፡ ሐብለ ፡ - - - - ፡ ሐብለ ፡ ሥላሴ ።
 ሐተተ = መረመረ ፤ ሐተታ ፡ ሰፊ ፡ ምርምርና ፡ የምርምር ፡ ዝርዝር ።
 ሐነፀ = አነጠ ፤ ሕንፃ ፡ ሐናዊ ፡ ማነፅ ።
 ሐዘበ = ጠረጠረ ፡ ሰበሰበ ፡ ወገን ፡ ሠራ ፤ ሕዝብ ፡ አሕዛብ ፡ ሕዝባዊ ።
 ሐዘነ = አዘነ ፤ ሐዘን ፡ ሐዘንተኛ ፡ አዛኝ ፡ እዘን ።
 ሐይወ = ኖረ ፤ ሕያው ፡ ሕይወት ፡ ማሕየዊ ፡ ሔዋን ፡ እንለ ፡ እመሕያው ።
 ሐደሰ = አደሰ ፤ ሐዲሰ ፡ ሐዲሰ ፡ ኪዳን ፡ ሐዳሰ ፡ አዲስ ።
 ሐደደ = ጸና ፤ ሐዲድ ።
 ሐገዩ = ባጀ ፤ ሐጋይ ፡ ምሕጋይ ።
 ሐገገ = ደነገገ ፤ ሕግ ፡ ሠራ ፤ ሕግ ፡ ሕጋዊ ፡ ሕግጋት ።
 ሐጸ = ጎደለ ፤ ሕጹጽ ፡ ሕጸት ፡ ሕጸጽ ።
 ሐጸበ = አጠበ ፤ ሕጽብት ፡ ሕጽብተ ፡ እግር ።
 ሐፄ ፡ ዐጤ ፤ ዐፄ ።
 ሐረ = ሄደ ፤ ሐዋርያ ፡ ሐዋርያት ፡ ሐዋርያዊ ፡ ሐረት ፡ ምሕዋር ።
 ሐለዩ = ወረበ ፤ ዘፈነ ፤ ዘመረ ፤ ማሕሌት ፡ ማሕሌታዊ ፡ ማሕሌታይ ፡ መሐልዩ ፡
 መሐልይ ፡ ቅኔ ፡ ማሕሌት ፡ ማሕሌተ ፡ ጽጌ ።

— መ —

- መሀረ = አስተማረ ፤ ታምሀርት ፡ ምሁር ፡ ተምሀሮ ፡ ተመሃር ፡ መምሀር ፡ መምሀራን ፡
 ትምሀርት ።
 መለሰ = መልሰ ፡ ምለሳ ፡ አመላለሰ ፡ ተመለሰ ።

መልክቅ ፡ በቁሙ ።

መሐሰ ፡ ማለ ፤ ምሕላ ፡ መሐላ ፡ መሐለኛ ።

መሐረ ፡ ይቅር ፡ አለ ፤ መሐሪ ፡ ምሕረት ፡ ኪዳነ ፡ ምሕረት ፡ አስተምሕሮ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ምሕረታዊ ።

ሐመለ ፡ ቅጠላቅጠልን ፡ ለቀመ ፤ ሐምል ፡ ሐምሌ ።

መሠረተ ፡ መሠረት ፡ መሠረታዊ ፡ ምሥረታ ፡ መሥራች ።

መሠሪ ፡ ተንከለኛ ፡ መሠርይ ፡ (ሠረየ ፡ ሥራይ ፡ አደረገ ፡) መፍትሔ ፡ ሥራይ ፡ ዐቃቤ ፡ ሥራይ ፡ መሥዋዕት ፡ (ሦዐ) ፡ ሠዋ) ።

መሥመር ፡ (ሠምረ ፡ አገለገለ ፤ አስደሰተ ፤ ፈቀደ) ።

መሥክ ፡ በቁሙ ።

መርሐ ፡ መራ ፡ መርሕ ፡ መርሐ ፡ ጥበብ ፡ መርሐ ፡ ዕውራን ።

መርጥ ፡ መራጥት ፡ (አርጎው ፡ ከፈተ ፤) መርጥ ፡ መንግሥት ፡ ሰማያት ።

መርዕድ ፡ (ረዕድ - ተንቀጠቀጠ ፤) መርዕድ ፡ አዝማች ።

መሰለ ፡ መምሰል ፡ ምስል ፡ ምሳሌ ፡ ምሳሌያት ፡ አምሳል ፡ መሳይ ፡ ተምሳሌት ፡ ተመስዩ ፡ ተመሳሳይ ።

መሰላል ፡ በቁሙ ።

መሰነ ፡ መሰና ፤

መሰንቆ ፡ በቁሙ ፡ (ሰንቀው ፡ መሰንቆ ፡ መታ ፤) ማሲንቆ ።

መሰውር ፡ (ሰውረ ፡ ሸሸገ ፤) መሰውር ፡ ስውር ፤ ሰዋሪ ።

መሰግል ፡ (ሰገለ ፡ ጠነቄለ ፤) ሰገል ፡ ሰብአ ፡ ሰገል ።

መሰሕ ፡ (መስሐ ፡ ቀባ ፤) ሐሳዊ ፡ መሰሕ ፡ መሰሐዊ ፡ መሰሐዊት ።

መስቀል ፡ (ሰቀለ ፡) ስቀለት ፡ ሰቀላ ፡ መስቀልኛ ፡ መመሰቀል ።

መስተፃምር ፡ (ፀመረ ፡ ደረበ ፡ ጨመረ) ።

መስኖ ፡ በቁሙ ።

መስከረም ፡ በቁሙ ።

መስኮት ፡ ሰከው ፡ ቀደደ) ።

መስጊድ ፡ ሰገደ ፡ ስግደት ፡ ሰጊድ ፡ መስገጃ ፡ ስጋጃ ።

መስፍን ፡ (ሰፈነ ፡ ገዛ ፤) መሳፍንት ፡ ምስፍና ፡ ሰፋኒት ።

መሶብ ፡ በቁሙ ፡ መሶበ ፡ ወርቅ ።

መንሱት ፡ (መንሰው ፡ ጠፋ ፤ አመንሰው ፡ አጠፋ ፤) መናሱት ።

መንከብ ፡ መንከብ ፤ መንከብ ፡ ምንከብና ።

መነጽር ፡ (ነጸረ ፡ ተመለከተ ፤ ዐየ ፤ መረመረ ፤) አንጸር ፡ ተነጸጸሪ ።

መከንን ፡ (ከነነ ፡ ፈረደ ፤ ገዛ ፤) መኳንንት ፡ ኩነኔ ።

መዓት ፡ መዐት ፤ (መዐዐ - ተቈጣ ፤) መዓትም ።

መዓር ፡ በቁሙ ።

መጸውተ = ምጽዋት፣ መጽዋች፣ ምጽወታ ።
 መጸው = ዘመነ፣ በልግ፤ (መጽው = ዘመነ፣ በልግ፣ ሆነ፤ በልግ) ።
 መጽሔት = በቁሙ፣ መስተዋት ።
 ማሰነ = ጠፋ፣ ተበላሸ፤ መሰነ፣ አማሰነ፣ መሰና፣ ምስነት ።
 ማኅደር = (ኅደረ = አደረ፤) ኅዳር፣ አዳር፣ እድር፣
 ማኅበር፤ (ኅብረ = አበረ፤ ተባበረ፤) ኅብር፣ ኅብረት፣ ማኅበራዊ ።
 ማኅቶት = (ኅተው = በራ፤) መብራት ።
 ማእከል፣ መሃል፣ መካከለኛ፣ ማእከላይ፣ ማእከላዊ ።
 ማዕረግ = በቁሙ፣ (ዐረገ = ወጣ፤) ዕርገት ።
 ማዕበል = በቁሙ፣ (አማዕበለ፣ ዐበለ = ማዕበል፣ አደረገ፤)
 ማክሰኞ = በቁሙ፣
 ምሥያጥ፣ መሸጫ፣ ገበያ፣ (ሄጠ = ሺጠ) ።
 ምሳ = በቁሙ፣ መስሐ፣ ምሳ፣ አደረገ ።
 ምስሐብ = መሳቢያ፣ (ሰሐበ = ሳበ) ።
 ምስጢር፣ ምስጢረኛ፣ ምስጢራዊ፣ ምስጢረ፣ ሥላሴ ።
 ምዕዳን = ምክር፣ (ምዕደ፣ መክረ) ።
 ምጽአት = (መጽአ፣ መጣ) ።
 ምዕዘ — ሸተተ፤ ዐወደ፤ መዓዛ፣ ምዑዝ፣ ምዕዝት፣ ምዕዘት ።
 ምትሀት፣ (መትሀ = ሳተ፤ አሳተ፤) ምትሀተኛ፣ ምትሀታም ።
 ሞአ = አሸነፈ፤ ደብረ፣ መዊእ፤ ሞአ፣ (አ) ዐንበሳ ።
 ሞገስ = ባለሚልነት፣ (ተሞገስ = ተወደደ፤ ከበረ)፤ አሞገስ፣ ሙገሳ ።

— ሠ —

ሠሀለ፤ ተሠሀለ፣ ተሣሀለ = ራራ፤ አዘነ፤ ይቅር፣ አለ፤ ሣህል፣ ሣህለ፣ - - - -
 ሠለስ = ሦስት፣ አደረገ፤ ሦስት፣ ሠላሳ፣ ሠለስት፣ ሣልስት፣ ሥሉስ፣ ሥላሴ፣ ሣልስ፣
 ሢሶ፣ ሦስትነት፣ ሥልስ፣ መሠለሻ ።
 ሠለጠ = ሠለጠነ፣ ሥልጣን፣ ሥልጣኔ፣ ሥሉጥ፣ ሊቀ፣ ሥልጣናት፣ ባለሥልጣን፣
 ማሠልጠኛ ።
 ሠምረ = ሠመረ፤ ቀና፤ ሥምረት፣ አሥመራ፣ መሥመር፣ ሠምረ፣ አብ ።
 ሠረረ = ወጣ፤ ሠረረ፣ ሥሪያ፣ ሥረት፣ ሠራሪ ።
 ሠረቀ = ወጣ፤ ምሥራቅ፣ ምሥራቃዊ፣ ሠረቀ፣ ብርሃን፣ ሠርቅ፣ ሠርቀ፣ ወርሳ፣
 ሠርቀ፣ ዕለት ።
 ሠርጭ፣ ጭፍራ፣ ሠራዊት ።
 ሠረዩ = ሥራይ፣ አደረገ፤ መሠርይ፣ መሠሪ፣ ዐቃቤ፣ ሥራይ፣ መፍትሔ፣ ሥራይ፣ ሥራዩኛ።

ሠረጸ ፡ ወጣ ፤ በቀለ ፤ ሠራጺ ፡ ሥርጸት ፡ ሥርዋጽ ፡ ሥርጽ ፤
ሠርግ = በቁሙ ።

ሠቅ = በቁሙ ፡ መታጠቂያ ፡ መቃድ ።

ሠብሐ = ሠባ ፤ ሥብ ፡ ሥባት ፡ መሥባት ።

ሠቅሠቅ = በቁሙ ፡ ከፍተኛ ፡ ባለመስኮት ፡ ፎቅ ።

ሠነቀ ፡ ሥንቀ ፡ ሠናቂ ፡ መሠነቂያ ።

ሠነዩ = አማረ ፤ ሠናይ ፡ ገባሬ ፡ ሠናይ ፡ ሠኔ ፡ ወርህ ፡ ሠኔ] ።

ሠዋ = (ሦዐ = አረደ ፤ ሠዋ ፡) መሥዋዕት ፡ ሠዊ ፡ መሠዊያ ።

ሠዐለ = ሣለ ፤ ሥዕል ፡ ሥዕላዊ ፤ ሠዓለ ፡ ሣይ ።

አሥገረ = አጠመደ ፤ አሠገረ ፤ ዓሣ ፡ አሥጋሪ ፡ መሥገርት ።

ሠገረ = ሄደ ፡ ተራመደ ፤ ሠጋር ፡ መሥገሪያ ።

ሠገወ = አሰበ ፡ ሠጋ ፤ ሥጋት ፡ ሥጋ ፡ ሥጋዊ ።

ሠጠቀ = ሠነጠቀ ፡ ተሠነጠቀ ፤ ሥንጣቂ ፡ ሥንጠቃ ፡ መሠንጠቂያ ፡ ሥንጥቅ ፡ ሠንጣቂ ።

ሢራክ ፡ የመሥመሩን ፡ ድንበር ፡ የሚለየው ፡ መሳፈቱ ፡ የሚሄድበት ፤ በወረቀት ፡ ጥቅር ፡

መሥመር ፡ መንገድ ፡ መሳይ ፡ ሥምር ።

ሣሣ = (ሠሥዐ = ሣሣ ፤) ሥሥ ፡ ሥሥት ፡ መሣሣት ።

ሣቀ ፡ (ሠሐቀ = ሣቀ) ፡ ሣቅ ፡ ሣቂ ፡ ሣቂታ ፡ መሣቂያ ፡ አሣሣቅ ።

ሥር ፡ (ሠረወ = ነቀለ ፤ ከሥሩ ፡ አፈለሰ ፤) ሥራሥር ።

ሥቃይ ፡ (ሣቀዩ = አሠቃዩ) ሥቃይ ፡ ሥቃያት ።

ሥርዐት ፡ (ሠርዐ = ሠራ) ሥርዐት ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ።

ሥዩም ፡ (ሢመ = ሾመ) ሢመት ፤ ሾመት ፤ ተሠዩመ ።

— ረ —

ረብዐ = አራት ፡ አደረገ ፤ ሩብ ፡ ራብዕ ፡ ረቡዕ ፡ አርብዓ ፡ አርባ ፡ ራብዒት ።

ረትዐ = ቀና ፤ ርቱዕ ፡ ራትዕ ፡ ርትዕት ፡ ርትዐት ።

ረኅብ = ተራብ ፤ ርኅብ ፡ ረኃብተኛ ፡ ረኃብ ።

ራኅርህ ፡ ተራኅርህ = ራራ ፤ ርኅሩኅ ፡ ሆነ ፤ ርኅራኄ ፡ ሩኅሩኅ ፡ ተራኅርኖ ።

ረእሰ = የበላይ ፡ ሆነ ፤ ርእሰ ፡ አርእስት ፡ ራስ ፡ ትራስ ፡ ርእሰ ፡ - - - -

ረእዩ = ዐዩ ፤ ራእይ ፡ አርእያ ፡ አስተርእዩ ፡ አስተርእዮ ፡ አስተሮ ፡ ትርኢት ፡ አስተርኢዩ ፡

ረኹሰ = ረከሰ ፤ ርኹሰት ፡ ርኹስ ፡ መርከስ ።

ረድአ = ረዳ ፤ ረድኤት ፡ ተራድኤ ፡ ረድእ ፡ አርድእት ።

ራእይ = በቁሙ ፡ (ርእዩ ፡ ዐዩ) ፡ አርእያ ፡ አርኢያነት ።

— ሰ —

ሰለመ = ሰላምታ ፡ ሰጠ ፤ ተሳለመ ፤ ሰላም ፡ ሰላምታ ፡ ሰላማዊ ፡ ሰላም ።

ሰለብ = ቈረጠ ፤ ሰላቢ ፡ ሰልብ ፡ ሰለባ ፡ አሰላለብ ፡ ሰልበት ።

ሰለተ = ለየ ፤ ስልት ፡ አካሄድ ፡ ዘዴ ፡ ልዩነት ።

ሰሊጥ = በቁሙ ።

ሰሐለ = ሰላ ፤ (ለጉንፋንና ፡ ለስለት) ፤ ስለት ፡ ስለታም ፡ ሳላም ፡ ስል ።

ሰሐቢ = ሳቢ ፤ ሳቢ ፡ መሳቢያ ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ሳቢያ ፡ ምስሐብ ።

ስሕተ = ሳተ ፤ ስሕተት ፡ ስሕት ፡ አሳሳች ፡ መስሕት ።

ሰመነ = ስምንት ፡ አደረገ ፡ ስምንት ፡ ሳምንት ፡ ሰጥን ፡ ሰሞኑን ፡ ሰማኒያ ።

ሰምዐ = ሰማ ፤ ሰማዕት ፡ ሰሚ ፡ ስሚት ፡ መስምያ ።

ስም = በቁሙ ፤ (ስመየ = ሰየመ ፤ ስም ፡ አወጣ) ፤ አስማት ፡ ስመ ፡ ጥሩ ።

ሰሚን = በቁሙ ።

ሰረቀ ፡ ሰራቂ ፡ ስርቆት ፡ ስርቆሽ ።

ሰረየ = ፈታ ፡ ይቅር፡አለ፡ ተወ ፡ ስርየት ፡ መስተስርይ፡ ሰራዬ፡ አስተስረየ፡ ማስተስረይ።

ሰቀለ = መስቀል ፡ ስቅለት ፡ ሰቀላ ፡ አሰቃቀል ፡ ሰቃይ ።

ሰበረ = ሰባሪ ፡ ሰበራ ፡ ሰባር ፡ አሰባበር ፡ ሰባራ ፡ ስባሪ ።

ሰበለ ፡ ሰብለ = ሼተ ፡ ዘረዘረ ፡ ሰብል ፡ ሰብለ - - -

ሰበክ = አስተማሪ ፡ ሰበክ ፡ ሰባኪ ፡ ሰበካ ፡ ስብከት ፡ መስበኪያ ፡ ስብክ፡ በገረ፡ ስብከት፡

ስብከተ ፡ ወንጌል ፡ ምስባክ ።

ሰበሰበ ፡ ስብሰባ ፡ ስብሳብ ፡ ስብሳቢ ፡

ሰብዐ = ሰባት ፡ አደረገ ፤ ሰባት ፡ ሰባ ፡ ሰባዔ ፡ ሳብዕ ፡ ሰንበት ።

ሰብእ = ሰው ፡ ሰብእዊ ፡ ቤተ ፡ ሰብእ ።

ሰብሐ = አመሰገነ ፤ ስቡሕ ፡ ስብሐት ፡ ስባሐ ።

ሰበን = አንሶላ ፡ ነጠላ ።

ሰኞ = በቁሙ ፡ (ሰነየ = ሁለት ፡ አደረገ) ሰኑይ ።

ሰነደ = ጸፈ ፤ ሰነድ ።

ሰናፊል ፡ በቁሙ ፡ ሰፊ ፡ ቀሚስ ።

ሰናፍጭ = በቁሙ ።

ሰንበተ = ሰነበተ ፤ ሰንበት ፡ ሰንበታት ፡ አሰነባበት ፡ መሰንበቻ ።

ሰንቦላ ፡ የኮከብ ፡ ስም ፡ በቁሙ ።

ሰአለ = ለመነ ፡ ጠየቀ ፡ ስእለት ፡ ሰአሊ ፡ ሰአሊተ ፡ ምሕረት ።

ሰክረ = ሰከረ ፡ ረካ ፡ አብዝቶ ፡ ጠጣ ፡ ሰካር ፡ ሰካር ፡ ሰካራም ፡ ሰካሪ ፡ ተሳክረ ።

ሰክዐ = ሰካ ፡ በሳ ፡ ሰክ ፡ አሰካክ ፡ ተሳካ ፡ መስኪያ ።

ሰኰና = ሸኾና ፡ ሸሆና ።

ሰከየ = ተጠጋ ፡ አስጠጋ ፤ ምስካይ ፡ (መጠጊያ) ፡ ምስካየ ፡ ሕዙናን ።

ሰዋስው ፡ በቁሙ ፡ (ሰውሰው = መሰላል ፡ ሠራ) ፤ መሰላል ።

ሰወረ = ሸሸገ ፤ መሰወር ፡ መሰውር፤ ሰዋሪ ፡ መሰወሪያ ።

ሰዐመ = ሳመ ፤ አሳሳም ፡ መሳም ፡ ስዕመት ፡ ሳሚ ።
 ሰዐወ = ሄደ ፡ ፈረጠጠ ፤ ሰዓት ፡ ሰዓታት ፡ ዐቃቤ ፡ ሰዓት ።
 ሰየፈ = በሰይፍ ፡ መታ ፡ ቈረጠ ፤ ሰይፍ ፡ ሰያፍ ፡ ሰያፊ ፡ አሳየፈ ።
 ሰዘረ = ሰነዘረ ፤ ስንዝር ፡ ስንዛሪ ፡ መሰንዘሪያ ።
 ሰደሰ = ስድስት ፡ አደረገ ፤ ስድስት ፡ ስድሳ ፡ ስሳ ፡ ሳድስ ፡ ሰዱስ ።
 ሰደደ = አባረረ ፡ ሰደደ ፤ ስደት ፡ ሰደድ ፡ ስድ ፡ ሰዳጂ ፡ አሳዳጅ ።
 ሰዶም ፡ ግብረ ፡ ሰዶም ፡ ሰዶማዊ ።
 ሰገለ = ጠነቁለ ፤ ሰገል ፡ (ጥንቁላ) መሰግል ፡ ሰብአ ፡ ሰገል ።
 ሰገደ ፡ ስግደት ፡ መስጊድ ፡ ሰጋጅ ፡ ሰጋጃ ፡ ሰጋዲ ።
 ሰጠመ ፡ ስጥመት ፡ መስጠም ፡ ሰጣሚ ፡ ሰጠማ ።
 ሰጠወ = ሰጠ ፤ ስጦታ ፡ ተሰጥዎ ፡ ሰጭ ።
 ሰፈረ ፡ ሰፈር ፡ ሰፋሪ ፡ ስፍር ፡ መስፈሪያ ፡ ተሳፋሪ ።
 ሰፈየ = ሰፋ ፡ ጠቀመ ፡ ደረተ ፤ ስፌት ፡ ወስፌ ፡ መስፌያ ፡ መሳፈሻ ፡ መሳፈቻ ፡ ሰፊ ።
 አሰፊ ፡ ስፍ ።

ሰፊድ = በቁሙ ።
 ሰፍሐ = ሰፋ ፤ ስፋት ፡ ሰፊ ።
 ሰፈፈ ፡ ሰፈፍ ፤ ሰፋፊ ፡ ተንሳፈፈ ፡ መንሳፈፍ ።
 ሰር = በቁሙ ።
 ሰራ ፡ ዐድማ ።
 ሰታፊ ፡ (ተሳተፈ) ፡ ተሳታፊ ፡ አሳታፊ ፡ ተሳትፎት ።
 ሰሰየ = መገበ ፤ ሲሳይ ፡ ሲሲት ፡ መሰሰይ ።
 ሰጠነ = ከሰሰ ፡ አሳተ ፤ ሰይጣን ፡ ሳጥናኤል ፡ (የእግዚአብሔር ፡ ከሳሽ) ።
 ስንክሳር = በቁሙ ።

— ቀ —

ቀለሰ = አስገብሰሰ ፤ ቅልስ ፡ ቅልስልስ ፡ ተቅለሰለሰ ።
 ቀመሰ ፡ ቅምስ ፡ ቅምኻ ።
 ቀሚስ ፡ በቁሙ ።
 ቀሠመ = ለቀመ ፡ ሰበሰበ ፡ ቀሠማ ፡ መቅሠም ፡ ቀሣሚ ፡ አቀሣሠም ፡ ቀሠም ።
 ቀሠረ = ቀሸረ ፡ ቈረጠ ፤ ቅሣር ፡ ቅሥር ።
 ቀረፀ = ቀረጠ ፤ ቅርፅ ፡ ቅርጥ ፡ ቀረጥ ።
 ቀሰ = ቀሰሰ ፤ ቄስ ፡ ቀሳውስት ፡ ቅስና ፡ መቅሰስ ።
 ቀሰመ = አሟረተ ፤ ቅስም ፡ ቅስሙ ፡ ተሰበረ ፡ ቀስም = ሟርት ።
 ቀሰተ ፡ (ቀስተወ = ወረወረ ፤ ቀስት ፡ ሠራ ፤ አጎበጠ) ቅስት ፡ ቀስተኛ ።
 ቀንጠሰ = ቀነጠሰ ፤ ቅንጠሳ ፡ መቀንጠስ ፡ ቅንጥስ ፡ አቀነጣጠስ ።

ቀንአ = ቀና ፤ ቅንአት ፡ ቀናኢ ፡ ቅን ፡ ቅኑእ ።
 ቀብዐ = ቀባ ፤ ቅብዐት ፡ ቅብዕ ፡ ቅብዐ ፡ መንግሥት ።
 ቀደሰ = አመሰገነ ፡ አነጻ ፡ ለየ ፤ ቅዱስ ፡ ቅድስት ፡ ቅዳሴ ፡ መቅደስ ፡ ቅድስና ፡ ቀዳሴ።
 ቀጸረ = አጠረ ፡ ከበበ ፤ ቅጽር ፡ ቅጥር ፡ ግቢ ፡ ቅጽረ ፡ - - - -
 ቆሞስ = በቁሙ ።
 ቈለፊ = ቅዱልፍ ፡ መቈለፊያ ፡ አቈላለፍ ።
 ቈረ = በረደ ፡ ቀዘቀዘ ፤ ቅር ፡ ቅርት ፡ ቈራ።
 ቈረበ = ቅርባን ፡ ቈራቢ ፤ ቅዱስ ፡ ቅርባን ።
 ቈሰለ = ቈሰለ ፤ ቅስል ፡ ቈሳይ ፡ አቅሳይ ፡ ቅስለት ።
 ቈስቈሰ = ቈሰቈሰ ፡ መቈስቈሻ ።
 ቄነነ ፡ ቅንን ፡ ቅነና ፡ ቄናኝ ፡ አቄናነን ።
 ቄነቄነ ፡ ቅንቅን ፡ መቄንቄን ።
 ቄሳቅሰ = የቤት ፡ ዕቃ ።
 ቅስቃሴ ፡ እመቤታችን ፡ ከስደት ፡ ስትመለስ ፡ ያረፈችበት ፡ ተራራ ።

— በ —

በለስ = በቁሙ ።
 በሰለ ፡ በስል ፡ በሳያ ፡ በሰል ፡ ማብሰል ፡ አብሳይ ፡ ማብሰያ ።
 በሰበሰ ፡ በስብስ ፡ በስባሳ ፡ መበስበስ ።
 በርሀ = በራ ፤ ብሩህ ፡ ብርሃን ፡ ብርሃናዊ ፡ ልበ ፡ ብሩህ ፡ ብርሃነ ፡ - - - -
 በርዐ = ቀረፀ ፡ ብርዕ ፡ ብዕር ።
 በአተ ፡ ገባ ፤ በአታ ፡ ባታ ፡ መባቻ ፡ የወር ፡ መግቢያ ፡ በአት ።
 በዐለ ፡ በዕለ = ከበረ ፡ በለጸገ ፤ ባለምሽት ፡ ሆነ ፤ በዓል ፡ በዓላት ፡ ሥነ ፡ በዓል ፡ የዓ
 መት ፡ በዓል ።
 ባሕር = በቁሙ ።
 ብልህ ፡ (በልህ = ተሳለ ፡ ሾለ ፡ ፈጠነ ፡ ስለት ፡ ሆነ) ፤ ብልህ ፡ ብልህት ።
 ባህል ፡ ብህለ ፡ አለ ፡ ተናገረ ፤ ይትበሃል ፡ ብሂል ፡ አባባል ።
 ብሕረ = ሰፋ ፡ ተንጣለለ ፡ ተዘረጋ ፡ ተንዘራጋ ፤ ብሔር ፡ እግዚአብሔር ፡ ብሔራዊ ፡
 በሐውርት ፡ በሐውርታዊ ፡ ብሔረ ፡ - - - - -
 ብሕተ ፡ በሐተ = ገባ ፡ ጀመረ ፡ ብቸኛ ፡ ሆነ ፡ መባሕት ፡ መባቻ ፡ ባሕታዊ ፡ ብሕትውና።
 ብእስ = ባሰ ፡ ከፋ ፡ አገረሸ ፡ ጐዳ ፤ ብሶት ፡ ባሳንቴ ፡ አባባስ ።
 ብዙ ፡ (በዝህ = በዛ ፤ በረከተ) ፡ ብዙህ ፡ ብዙኃን ።
 ብፁዕ ፡ (በፅዐ = ተሳለ ፤ የተናገረውን ፡ ለመፈጸም ፡ ቃል ፡ ገባ) ፤ ብፅዕት ፡ ብፁዓት ፡
 ብፁዕ ፡ ብፁዓን ፡ ብፅዐት ።
 ተመሥጦ = መነጠቅ ፡ (መሠጠ = ነጠቀ) መሣጢ ፡ ምሥጢት ።

— ተ —

ተሳለቀ = ተዘባበተ ፡ ተጫወተ ፤ ስላቅ ፡ መሳለቂያ ።

ተባዕት ፡ (ተታብዐ = ተደፋፈረ ፤ ወንዳወንድ ፡ ሆነ ፤ ተባዕታይ ።

ትዕቢት = በቁሙ ፡

ትሑት ፡ (ተሐተ ፡ ተትሐተ ፤ ዝቅ ፡ አለ ፤ ወደ ፡ ታች ፤ ወረደ) ፡ ትሕትና ፡

ትሑታን ፡ መትሐት ፡ መትሐት ፡ ታሕቲት ።

ተግሀ = ተጋ ፤ ትጉሀ ፡ ትጉዋን ፡ ትግሀት ፡ ትጋት ።

ተፀየነ = ተከታተመ ፤ ትዕይንት ፡ ከተማ ።

— ጎ —

ጎልቀ = አለቀ ፤ ጎልቀት ፡ እልቂት ።

ጎለፈ ፡ ጎልፈት ፡ ጎላፊ ፡ ጎላፍ ፡ እልፊት ፡ እልፈት ።

ጎለየ = አሰበ ፡ መረመረ ፡ ጎሊና ።

ጎመሰ = አምስት ፡ አደረገ ፤ ጎሙስ ፡ ታምስ ፡ ጎምሳ ፡ አምሳ ።

ጎብረ = አበረ ፤ ተስማማ ፤ ጎብረት ፡ ማጎበር ፤ ማጎበራዊ ።

ጎበዘ = ጋገረ ፤ ጎብስት ።

ጎብአ = ሸሸገ ፡ ሰወረ ፤ ጎቡእ ፡ ጎቡአት ።

ጎየለ = በረታ ፡ አየለ ፤ ጎይል ፡ ጎይላት ፡ ጎያል ፡ ጎይለኛ ፡ ጎይለ ፡ - - -

ጎደረ = አደረ ፤ ማጎደር ፡ ጎዳር ፡ አዳር ።

ጎደገ = ተወ ፤ ጎዳግ ፡ ጎዳጋት ።

ጎጥአ = በደለ ፡ ሕግ ፡ ተላለፈ ፡ ጎጥእ ፤ ጎጢአት ፡ ጎጢአተኛ ።

ጎፈረ = አፈረ ፤ ራቁተን ፡ በመሆኑ ፡ ደነገጠ ፤ ጎፋር ፡ አፋር ፤ አፋራም ፡ ጎፍረት ፡ እፍረት ፡ ጎፍረተ ፡ ሥጋ ።

ጎሩት = ቼርነት ፡ (ተጎረወ = ቼር ፡ ሆነ)

ጎጥጎት = በር ፤ መተላለፊያ ፡ ጎዋጎው ፡ በብዙ ።

— ኀ —

ነሐሰ = ሠራ ፤ ነሐሴ ፡ በቁሙ ፡ ነሐስ ።

ነሣ ፡ ከለከለ ፤ (ነሥአ ፡ ያዘ ፡ ተሸከመ ፡ ወሰደ) አነሣ ፡ ተነሣ ፤ ትንሣኤ ፡ መንሥኤ ።

ነሰነሰ ፡ ንስነሳ ፡ ንስናሽ ፡ መነስነስ ።

ነስሐ = አዘነ ፡ ተጠጠተ ፤ ንስሐ ፡ ንስሐ ፡ አባት ።

ነቀሰ = አጠቁረ ፡ አሳደፈ ፤ ንቅሳት ፡ ነቀሳ ፡ መንቀስ ፤ ንቃሽ ።

ነቅሀ = ነቃ ፡ ንቁሀ ፡ ንቁ ፡ ንቅሀት ፡ ንቃት ።

ነቅዐ = ነቃ ፡ ተሠነጠቀ ፤ ንቁዕ ፡ ንቅ ፡ ንቅዐት ፡ ንቃት ።

ነኅለለ = ቦዘ ፡ ነኅላላ ፡ ንኅላላ ፡ መነኅላል ።

ነከሰ ፡ ነከሳ ፡ መንከስ ፡ አነካከስ ።

ነግሀ = ነጋ ፤ ነግሀ ፡ ንጋት ።

ነግሠ = ነገሠ ፤ ንግሥ ፤ ንጉሥ ፤ ንግሥት ፤ መንግሥት ።

ነጽሐ = ንጹሕ ፤ ሆነ ፤ ነጣ ፤ ነጻ ፤ ንጸት ፤ ንጽሕና ፤ ንጹሕ ፤ ንጽሕት ።

ነፍሰ = ነፈሰ ፤ ንፋሰ ፤ ነፍሰ ፤ መንፈስ ፤ መንፈሳዊ ፤ መተንፈስ ፤ እስትንፋስ ፤ ነፍሳት ፤ ትንፋሽ ።

ንእሰ = ጐደለ ፤ ትንሽ ፤ ሆነ ፤ ንሉስ ፤ ንሉሳን ፤ አንስት ፤ እንስት ፤ አነስተኛ ፤ አንስታይ ፤ ንህብ = ንብ ።

ንስር = በቁሙ ።

—አ—

አለ ፡ (ሐለየ ፤ ሀለወ፡) አለኝታ ።

አለቀሰ ፡ (ለቀሰ = አለቀሰ) ለቅሶ ፡ ልቅሶ ፤ እልቅሶ ፤ አልቃሽ ።

አሐደ = አንድ ፤ አደረገ ፤ ዋሕድ ፤ ተዋሕዶ ፤ አዋሐደ ፤ ተዋሐደ ፤ አሐዱ ፤ እሑድ ፤ ዋሕድና ።

አምለከ = አመለከ ፤ (መለከ = ገዛ) አምላክ ፤ አማልክት ፤ አምልኮ ፤ አምልኮ ፤ ባዕድ ፤ ምልክ ።

አመረ = አመለከተ ፤ ለየ ፤ ዐወቀ ፤ እምረት ፤ ትእምርት ፤ አእምሮ ፤ ትእምርተ - - - -
ተአምር ፤ ተአምር ፤ ማእምር ፤ ማእምራን ።

አማኑኤል = እግዚአብሔር ፤ ከኛ ፤ ጋራ ፤ ነው ።

አምነ = አመነ ፤ እምነት ፤ ምእመን ፤ ምእመናን ፤ እሙን ፤ አማን ፤ አሚን ፤ አማኒ ፤ አማንያን ፤ ተአምኖ ።

አሞሌ = በቁሙ ።

አምኅ = እጅ ፤ ነሣ ፤ አምኃ ፤ እማኄ ።

አረወ = አውሬ ፤ ሆነ ፤ አውሬ ፤ አርዌ ፤ አራዊት ፤ አርዌ ፤ ምድር ።

አረሰ ፡ (ሐሰረ) ፤ አረሰ ፡ (አረሻ ፤ አራሽ ፤ እራሽ ።]

አረገ = ሸመገለ ፤ አረጀ ፤ አረጋዊ ፤ አረጋዊት ፤ አረጌ ፤ አረጊት ፤ እርጅና ።]

አረሚ ፤ አረመኔ ፤ አረማዊ ፤ አረማዊት ።

አርጋኖን ፤ የሙዚቃ ፤ መሣሪያ ።

አሰረ = አቈራኘ ፤ ተበተበ ፤ እስራት ፤ እስር ፤ እስረኛ ፤ አሳር ።

አሰጣ ፡ (ሰጥሐ = ዘረጋ) ፤ ሰጥ ፤ ሰጦ ፤ ማስጫ ።

አስተዋዕኦ = መዋጮ ፤ (ወዕኦ ፤ ወጣ) ።

አስከሬን = ሬሳ ።

አስካል = ዘለላ ፤ አስካለ ፡ - - -

አበሰ = ኅጢአት ፤ ሠራ ፤ አበሳ ፤ አበስኩ ።

አበቅቴ = በባሕረ ፤ ሐሳብ ፤ የሌሊት ፤ ማውጫ ፤ ቍጥር ።

አበለ = በረታ ፡ ጨመረ ፤ አባል ፡ አባለ ፡ ሥጋ ፡ አባለ ፡ ዘርዕ ።
 አበለ ፡ (ሐብለ = ዋሽ ፡ አታለለ) ሕብለት ፤ እብለት ፡ አባይ ።
 አብ ፡ አባት ፡ አባ ፡ አቤት ፡ አበው ፡ አቡን ፡ አቡነ ፡ አበ ፡ ምኔት ።
 አብሠረ = የምሥራች ፡ አለ ፡ አበሠረ ፤ ብሥራት ፡ መበሥር ፡ አብሣሪ ።
 አነከሰ ፡ (ሐንከሰ = አነከሰ) አንካሳ ፡ አንካሴ ።
 አነጠሰ ፡ እንጥሻ ፡ እንጥሴ ።
 አንቀጽ = በቁሙ ፡ አናቅጽ ።
 አንብዕ = እንባ ፡ (አንብዐ ፡ አለቀሰ ፤ እንባ ፡ አወረደ) ።
 አንተ ፡ አንቺ ፡ እናንተ ፡ እርስዎ ፡ እኔ ፡ እኛ ።
 አንጸር ፡ ትይዩ ፡ (አንጸረ = አመለከተ) ፡ ተነጸጸሪ ፡ አነጣጣሪ ።
 አንጐደጐደ ፡ ነጐድጓድ ፡ ማንጐድጐድ ፡ ንጐድጐድ ።
 አንጸባረቀ ፡ (ጸብረቀ = በረቀ ፤ ብልጭ ፡ አለ) ፡ ነጸብራቅ ፡ መንጸባረቅ ።
 አከለ = በላ ፡ ተካከለ ፤ እኩል ፡ እኩያ ፡ አካል ፡ አካላዊ ፡ እህል ።
 አክሊል ፡ በቁሙ ፡ (ከለለ = ጋረደ) አክሊሉ ፡ አክሊላት ፡ አክሊላዊ ።
 አውሥአ = አሰበ ፡ ተናገረ ፡ መለሰ ፡ አወሳ) ፡ ማውሳት ፡ አውሥአ ።
 አዘዘ = ትእዛዝ ፡ አዛዥ ።
 አዜብ ፡ በደቡብና ፡ በምዕራብ ፡ መካከል ፡ ያለ ፡ ማእዘን ።
 አደፈ ፡ አደፍ ፡ እድፍ ፤ እድፋም ፡ አዳፋ ።
 አድማስ ፡ አድማሱ ፡ አድማሴ ።
 አገደ ፡ አጋጅ ፡ እግድ ።
 አገዳ = በቁሙ ፡ የእጅ ፡ ወይም ፡ የእግር ፡ ዋና ፡ አጥንት ።
 አጋዘን = በቁሙ ፡
 አጐላመሰ ፡ ጐለመሰ ፡ አጐላማሽ ፡ ጐልማሳ ፡ ጐልምስና ።
 አጸፈ ፡ አጸፋ ፡ አጽፍ ።
 አፄ ፡ (ሐጼ) ፡ በቁሙ ።
 አፈሠ = ዘገነ ፡ ተረፈሰ ፡ አፈሣ ፡ ታፈሠ ።
 አፈር = በቁሙ ።
 አፈፈ ፡ እፋፊ ፡ ታፋፊ ፡ አፋፊ ።
 አፍ ፡ አፍአዊ ፡ አፍአ ፡ አፈ ፡ -----
 ኤሎሄ = አምላኬ ።
 ኤልሳ ፡ ኤልሳዕ ፡ የእስራኤል ፡ ነቢይ ።
 ኤርትራ ፡ ኤርትራዊ ።
 ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ።
 ኤጲፋንያ = ዕለተ ፡ ጥምቀት ፡ አስተርእዮ ፡ መታየት ።

እሳት ፡ ነደ ፡ እሳት ፡ እሳት ፡ አፍ ፡ እሳተ ፡ መለኮት ።
 እስከ = በቁሙ ፡ እስከ = ድረስ ።
 እብን ፡ ደንጊያ ፡ እብነ ፡ በረድ ።
 እብድ = በቁሙ ፡ አብደ ፡ አበደ ፡ አእምሮ ፡ አጣ ፤ እብደት ፡ ዐውቆ ፡ አበድ ።
 እቶን = ምድጃ ፡ እቶነ ፡ እሳት ።
 እንብዩ = እንቢኝ ፡ እንቢ ፡ እንቢተኛ ፡ እንቢዬው ።
 እንስሳ = በቁሙ ፡ እንስሳዊ ።
 እንተን ፡ እንትና ፡ እንቶኔ ፡ እንትን ፡ እነእንተን ።
 እንጃ ፡ እንጃልህ ፡ እንጃለት ፡ ወዘተ . ።
 እኅት = በቁሙ ፡ እት ፡ እኅተ ፡ - - - -
 እጅ ፡ እጅዬ ፡ እጅጌ ፡ እጅታ ፡ እጅ ፡ ጠባብ ፡ እጅ ፡ ሰብእ ።
 እገሌ ፡ እገሊት ፡ እነእገሌ ።
 እግር = በቁሙ ፡ ባለእግር ፡ አእጋር ።
 እግዚእ ፡ ጌታ ፡ እግዚአ ፡ እግዚአታ ፡ እግዚእነ ፡ እግዚአብሔር ።
 ኦርቶዶክስ ፡ ኦርቶዶክሳዊ።

—ከ—

ክህለ = ቻለ ፤ ከሃሊ ፡ ቻይ ፡ ክህለት = ችሎታ ።
 ክህነ = ካነ ፡ ክህነት ፡ ሰጠ ፤ (ተክህነ = አገለገለ ፤ ክህነት፡ ተቀበለ) ካህን ፡ ክህነት ፡ ተክህኖ ፡ ልብሰ ፡ ተክህኖ ፡ ቤተ ፡ ክህነት ፡ ካህናት ።
 ክለሰ = መለሰ ፡ ደባለቀ ፤ ክልስ ፡ ክለሳ ፡ መከለስ ።
 ክልአ = ሁለት ፡ አደረገ ፤ ካልእ ፡ ካልኣይ ፡ ካልኣዊ ።
 ክሕደ = ካደ ፤ ከሓዲ ፡ ከሓድያን ፡ ክሕደት ።
 ክሠተ = ገለጠ ፤ ክሥተት ፡ ክሠታ ፡ ክሥት ፡ ከሣቴ - - - - -
 ክረሠ = ከተተ ፡ ሞጠረ ፤ ከርሥ ፡ ከርሣም ፡ ከሣቴ ፡ ከርሥ ።
 ክዐበ = ደረበ ፡ ካበ ፡ ካዕበ ፡ ካብ ፡ ምክዕቢት ፡ ካዕበት ።
 ክርታስ ፡ በቁሙ ፡ ከራበ ፡ ገባ ፡ ምክራብ ፡ ክርበት ።
 ከስተረ ፡ ከሰተረ ፡ ጠረገ ፤ ክስታሪ ፡ ክስተራ ፡ መከስተሪያ ፡ ክስትር ፡ ከስታራ ፡ ልበ ፡ ከስታራ ።
 ከተተ = በክተት ፡ ጠረዘ ፡ ክተት ፡ መከተቻ ።
 ከነነ = ገዛ ፡ ፈረደ ፡ ደየነ ፡ መከንን ፡ መኳንንት ፡ ክነኔ ።

—ወ—

ወሰነ ፡ ደነገገ ፡ ከለለ ፡ ቈረጠ ፡ ወሰነ ፡ ውሳኔ ፡ ውሱን ፡ ወሰኔ ፡ ወሰንተኛ ፡ አዋሳኝ፡ መወሰኛ ፡ ወሳኝ ፡ ወሰነኛ ፡ ወሰን ።